

SIIPIRIKKO 2/00

Pohjois-Karjalan Lintutieteellinen Yhdistys r.y.

P. 00

• Kevätmuutto 1999

• Pöllöt 1999

• Yölaulajat 1999

Siipirikko 2•2000 27 vsk.

Julkaisija: Pohjois-Karjalan Lintutieteellinen Yhdistys r.y.
ISSN 0357-5705

PKLTY r.y.

Puheenjohtaja:

Ari Latja, Jyväkuja 1 A, 80140 Joensuu,
puh (013) 802 703 tai 050 - 5758 425
sähköposti ari_latja@hotmail.com

Varapuheenjohtaja:

Hannu Huuskonen, Linköpinginkatu 3 A 1,
80140 Joensuu, puh (013) 803 995, työ (013) 2513 480
sähköposti hannu.huuskonen@joensuu.fi

Sihteeri:

Pirjo Saramäki, Rantakylänkatu 11 D 25, 80160 Joensuu,
puh (013) 822 146 sähköposti pirjo.saramaki@ncp.fi

Rahastonhoitaja:

Timo Karkiainen, Sepänkatu 4-6 C 13, 80110 Joensuu,
sähköposti karkiain@dlc.fi

Muut hallituksen jäsenet:

Ari Parviainen, Näädänkatu 5 B 16, 80230 Joensuu,
puh (013) 311 182
Pentti Zetterberg, Nuotanperä 28 B 9, 80140 Joensuu,
puh 0400 - 427 792, työ (013) 2513 505
sähköposti pentti.zetterberg@joensuu.fi
Veli-Matti Sorvari, Harjulantie 20, 80770 Kontiolahti,
puh (013) 731 832 tai 040 - 5263 605
sähköposti vm.sorvari@saunalahti.fi
Kalle Larsson, puh 0400 - 695 679
sähköposti kallelarsson@yahoo.com

IBA- ja suojeluvastaava:

Heikki Pönkkä, puh 040 - 543 0011

Lehden toimituskunta:

Harri Kontkanen (vastaava toimittaja), Koulukatu 27 A 6,
80100 Joensuu, puh (013) 120 376
sähköposti harri_kontkanen@hotmail.com
Olli Günther, Noljakankaari 50 A 11, 80140 Joensuu,
puh (013) 225 614

Tilausasiat:

Lehti ilmestyy 4 kertaa vuodessa. Jäsenmaksun suuruus v.2000 on 95 mk (opiskelijat 75 mk, perhejäsen 20 mk). Jäsenmaksu (ei perhejäsen) sisältää lehden. Siipirikon tilausmaksu muille on 95 mk. Vanhat irtonumerot 5 mk, edellisen vuoden irtonumerot 10 mk, 10-vuotisjuhlanumero 15 mk, 25-vuotisjuhlanumero 50 mk + postikulut.

Yhdistyksen tili:

Merita 104030-308134/Pohjois-Karjalan Lintutieteellinen Yhdistys r.y./PL 119 80101 Joensuu
Tiille maksetaan jäsenmaksut, maksut irtonumeroista yms. – ilmoita pankkisiirtolomakkeella viestinä, mitä olet maksanut. Jäsenmaksua maksettaessa ilmoita viestissä nimesi ja osoitteesi.

Havaintojen ilmoitus sähköpostilla:

PKLTY:n alueella retkeilleet (muutkin kuin jäsenet) voivat ilmoittaa havaintojaan PK-lintulistalle osoitteeseen pk_lintulista@joensuu.fi. Havaintoilmoitus muodossa: Laji, pvm, paikka, havis (havainnoijien nimet). Lisätietoja. (kts. tarkemmin SR 2/99, s. 3 laatikkoteksti)

PKLTY:n www-sivut <http://www.joensuu.fi/pkly>

SISÄLLYSLUETTELO

- 3 Kevätmuutto Pohjois-Karjalassa 1999
3 *Kari Lindblom*: Päämuutto
11 *Kalle Larsson*: Petolinnot
13 *Markku Halonen*: Isot linnut & arktika
19 *Kalle Larsson*: Vaelluslinnut
20 *Hannu Lehtoranta*
Pöllöjen pesintä Pohjois-Karjalassa 1999
28 *Markku Halonen*
Yölaulajat Pohjois-Karjalassa 1999

kannen piirros:
Rytikerttunen pesällään
© Philippe Fayt

Kevätmuutto 1999

Pohjois-Karjalassa

- päämuutto *Kari Lindblom*
- petolinnut *Kalle Larsson*
- isot linnut & arktika *Markku Halonen*
- vaelluslinnut *Kalle Larsson*

PÄÄMUUTTO

Kari Lindblom

Seuraavassa kevätmuuttokatsauksen muihin ryhmiin kuulumattomien lajien muuton kuvan esittely, yölaulajat ja -huutajat käsitellään kuitenkin kokonaisuudessaan yölaulajakatsauksessa. Kustakin lajista on tässä käsitelty mahdollisuuksien mukaan aiempaa yksityiskohtaisemmin muuton kulkua kokonaisuudessaan, eli muuton alkaminen, lajin yleistyminen, päämuutto ja muuton päätyminen, siten kuin se oli ilmoitettujen havaintojen valossa mahdollista.

Jokaisen lajin ensihavainnot ja fenologisesti merkittävät, poikkeuksellisen aikaiset havainnot löytyvät totut-

tuun tapaan taulukoituina. Lisäksi säätilastona on koottu perinteinen Joensuun ja Lieksan lämpötila ja sademääräyhteenveto kevätkaudelta.

Kevään 1999 säätilasta on huomioitavaa muutama voimakkaammin lintujen saapumiseen vaikuttanut jakso. Maaliskuun loppupuolella vallitsi kaakonpuoleinen virtaus ja kuun lopulla eteläinen lämpöpiikki toi varhaisia saapujia, mm. haarapääskyn. Seuranneen viilenemisen jälkeen muutto oli pitkään lähes jumissa, mutta huhtikuun puolivälissä kevään eteneminen lähti vauhdilla eteenpäin. Lämmintä ilmaa levisi kaakon suunnalta ja tämän myötä 17. ja 18.4. olivat monella lajilla kevään runsaimpia muuttopäiviä. Seuranneina päivinä lämpötila kohosi lähes kesäisiin lukemiin, ja jälleen saapui varhaisia tulijoi-

ta, mm. erittäin aikainenkehrääjä. Monilla lajeilla totut muuttokeräntymät jäivät näkemättä, kun linnut hajaantuivat pian saavuttuaan lumista pikavauhtia vapautuneeseen maastoon. Kuun lopulla jälleen kylmeni, vappu vietettiin kylmissä oloissa ja viileä säätyyppi jatkui pitkälle toukokuulle. Varsinkin vesilintuja kerääntyi lintujärville kohtalaisia määriä viileään sääjarruttaessa muuton etenemistä. Hyönteissyöjiä muutto käynnistyi varsinaisesti vasta toukokuun jälkimmäisellä puoliskolla. Kaakosta levisi jälleen lämmintä ilmaa, ja 21.—23.5. vietettiin kesäisissä lämpötiloissa; voimakas kaakkoispuhallus toi tuolloin muassaan voimakkaan muuttoaalton ja ohjasi myös valkoposkivanhien päämuuton muuttoputken alueemme kaakkoiskulman kautta 22.5. Lämmön virtaus kuitenkin katkesi 23.5, jolloin vielä päivällä Joensuussa puhaltanut lämmin kaakkoistuuli kääntyi luoteeseen ja lämpötila kääntyi nopeasti laskuun. Toukokuun loppu oli viileä, mutta sitä seuranneen hellekesän helteet saapuivat kesäkuun puolivälissä, tuoden mukanaan kesäöiden ääntelijöitä pitkälle heinäkuulle.

Uikut

Silkkiuikku *Podiceps cristatus*
Ensimmäinen 17.4. Kit Hyypii 1p (MH,TT,Tarja Muttonen). Seuraavia heti lähipäivinä, pohjoisestakin 20.4. Lie Lieksanjokisu 2p (EL). Yleistyi nopeasti: 22.4. Joe Linnunlahti 26p (HKO) ja Kon Pitkäranta 24p (JVe), sekä 23.4. Kit Kiteenjärvi 35p (MH).

Taulukko 1. Kevään 1999 säätila (keskiarvot) Joensuussa ja Lieksan Lampelassa (Ilmatieteen laitos).

	lämpötila °C		sademäärä mm	
	1999	poik.	1999	pros.
Joensuu				
maaliskuu	-4,4	1,0	19,2	60
huhtikuu	3,9	3,1	19,2	55
toukokuu	5,3	-3,0	30,8	86
Lieksa				
Joensuu				
maaliskuu	-4,7	1,6	22	71
huhtikuu	3,8	3,1	25	73
toukokuu	4,0	-4,0	32	78

poik. = poikkeama ajanjakson 1961—1990 mitatusta keskiarvosta
pros. = prosentteja ajanjakson 1961—1990 mitatusta keskiarvosta

Taulukko 2. Fenologisesti alkaisia ja mielenkiintoisia havaintoja keväällä 1999: kurssiivi = uusi saapumisennätys, alleiviivaus = saapumisennätystä sivuava.

<i>Kuikka</i>	21.4.	Kit Hyypii	1p	MH	ennätys	-2vrk	
<i>Kaulushaikara</i>	12.4.	Out Sysmäjärvi	1p	HLv	ennätys	-10vrk	
<i>Kaulushaikara</i>	12.4.	Rää Jouhtenuslampi	1p	?/ilm.MH	ennätys	-10vrk	
<i>Kaulushaikara</i>	21.4.	Vär	A2	JMe		-1vrk	
<i>Tukkakoskelo</i>	4.4.	Eno Rahkeenniemi	1♂p	PM	ennätys	-18vrk	
<i>Merikotka</i>	10.3.	Kon Jakokoski,Nälkövaara	1 N	MP	ennätys	-4vrk	
<i>Menkotka</i>	12.3.	Kit Puhos,Koivikko	1ad	NE JaV		-2vrk	
<i>Mehiläishaukka</i>	17.4.	Kes Mäntyniemi	1m	KM	ennätys	-10vrk	
<i>Hiirihaukka</i>	5.3.	Kon Jakokoski	1 N	HPi	ennätys	-4vrk	
<i>Piekana</i>	26.3.	Eno Haapalahti	1kier	PM,VK,JA	ennätys	-5vrk	
<i>Ruisräätä</i>	4.5.	Kit Juurikka	A1	TT	ennätys	-8vrk	
<i>Luhakana</i>	20.4.	Kit Päätteenlahti	A1	MH	ennätys	-10vrk	
<i>Liro</i>	18.4.	Kon Aavaranta	1p/m	PM	ennätys	-4vrk	
<i>Punajalkaviklo</i>	16.4.	Kit Kytänniemi	1kier	HKi	ennätys	-1vrk	
<i>Kalalokki</i>	1.4.	Juu Kannas	1p	AsP	sivuava	± 0vrk	
<i>Harmaalokki</i>	15.2.	Joe keskusta	2ad	p	PI	ennätys	-8vrk
<i>Kalatiira</i>	28.4.	Lip Heponiemi	1p	PP,PZ	ennätys	-1vrk	
<i>Sepelkyyhky</i>	21.3.	Kit Kuronniemi	1p	UP	ennätys	-1vrk	
<i>Suopöllö</i>	6.4.	Kon Riihikangas	A1	PM	ennätys	-8vrk	
<i>Sarvipöllö</i>	22.2.	Lip kk	1p	KR/PP		+1vrk	
<i>Kehräjä</i>	20.4.	Kes Villala	1p	Vesa Turunen/JaV	ennätys	-23vrk	
<i>Kehräjä</i>	29.4.	Kes Villala	1p	JaV			
<i>Haarapääsky</i>	30.3.	Juu Halivaara	1p	V.Toivonen/HL	ennätys	-12vrk	
<i>Haarapääsky</i>	8.4.	Rää Sangerlahti	1kier	A.Halonen		-2vrk	
<i>Peukaloinen</i>	31.3.	Kon kk	1p	EV	ennätys	-1vrk	
<i>Sinirinta</i>	25.4.	Kon Romppala	1♂p	PM	ennätys	-5vrk	
<i>Leppälintu</i>	25.4.	Joe Nolja	A1	TA		+1vrk	
<i>Kulorastas</i>	1.4.	Eno Koveronvaaran ihm	A1	PF,Mel	ennätys	-2vrk	
<i>Sirittäjä</i>	24.4.	Vär Patsola	A1	HKi	ennätys	-2vrk	
<i>Kirjosieppo</i>	18.4.	Kit Puhos	1A	M.Visala	ennätys	-7vrk	
<i>Punavarpunen</i>	5.5.	Joe keskusta	1A	PH	ennätys	-4vrk	

Suurimmat kerääntymät: 25.4. Kit Kiteenjärvi-Päätteenlahti 70p (PZ,MH), Joe Linnunlahti 27.4. 60p (KLi) ja 29.4. 62p (HKO, JRu, JuA ym.), 29.4. Out Sysmäjärvi 42p (HKO, JRu, JuA) ja 1.5. Joe Nolja s. suisto n.100p (UP), 4.5. Joe Linnunlahti vielä 40p (HKO, Liisa Niikko ym.) ja Lip Hepolahti 61p (HKO, Liisa Niikko ym.), sekä 5.5. Kit Päättee 53p (HKO, JRu, JuA ym.). Voimakas lämpöpiikki käynnisti muuton nopeasti ja päämuutto alkoi heti perään, suurimmat kerääntymät keskittyivät lämpöpurkausta seuranneen kylmänpurkauksen aikaan huhti-toukokuun vaihteeseen.

Härkälintu *Podiceps griseigena*

Ensimmäinen 26.4. Out Sysmäjärvi 1p (UP, HLv), seuraavat 29.—30.4. neljältä paikalta yht. 5 yks. Parhaat kerääntymät tavanomaisia: Kit Päättee 7.5. 7p (HKO, Ulla Rytönen ym.) ja 15.5. 12p (HKO, AP), 16.5. Kit Muljula 4p ja Rää

Haapasalmi 4p (MH), sekä 23.5. Toh Peijonniemenlahti 10p (PZ). Näistä osassa mukana täkäläisen pesimäkannan lisäksi ilmeisesti myös arktisia läpimuuttajia. Lisäksi 26.5. Out Laikanlahti ympäristöineen 12p, ainakin 6 paria (AL).

Mustakurkku-uikku

Podiceps auritus

Ensimmäinen 26.4. Out Sysmäjärvi 1p (UP, HLv). Yleistymistä vapulta alkaen: 1.5. Toh Peijonniemenlahti 4p (PZ, TZ) ja 2.5. Ilo Sonkajanrannanjärvi 4p (PZ). Kerääntymä, kuvaavat myös paikoilla pesiviä uikkumääriä: 7.5. Kit Päättee 4p (HKO, Ulla Rytönen ym.), 7.5. Toh Peijonniemenlahti 8p (HKO, Ulla Rytönen ym.), 10.5. Ilo Sonkajanrannanjärvi 10p, 5 paria (HPö), 15.5. Kit Päättee 6p (HKO, AP), 17.5. Kon Isosuopoli 4p, 2 paria (VMS) ja 27.5. Pol Matkalahti 12p, ainakin 6 paria (AL)

Sorsat

Haapana *Anas penelope*

Ensimmäiset 16.4. Vär Sääperi 2♂2♀p (HKi) ja Rää Kivisalmi 2♂2♀p (MMA). Muuton aloitus nopeasti: Kit Päättee 21.4. 80p (MH) ja 25.4. 150p (PZ, MH), sekä jo 22.4. myös Val Kalliojärvi 40p (HHö, IU). Suurimmat kerääntymät huhtikuun lopulta toukokuun alkupuolelle: 28.4. Toh Peijonniemenlahti 290p (Jari Helstola), 29.4. Lip Pappelonsaari 167p (HKO ym.), Out Sysmäjärvi 29.4. 210p (HKO ym.), 4.5. 280p (HKO ym.), 6.5. 300p (HKO ym.), 7.5. Toh Peijonniemenlahti 350p (HKO ym.) ja vielä 14.5. Out Sysmäjärvi n.200p (JVe).

Tavi *Anas crecca*

Ensimmäiset 16.4. Rää Kivisalmi 8p (MH) ja Joe Karsikko 1p (HPi). Yleistyi heti seuraavina päivinä, mm. 17.4. Lip Pappelonsaari 21p (HKO, AP), Kit Päättee 50p (HKO, MH), 21.4. Out Sätös 50(25♂25♀)p (AL), Kit Päättee 70p (MH) ja Lip Pappelonsaari 46p (AL), sekä 22.4. Val Kalliojärvi n.70p (HHö, IU). Päämuuttokerääntymä: 23.4. Kit Päättee 100p (MH), Toh Valkeasuo 260p (AL, KV), 24.4. Vär Sääperi 64p (HM), 25.4. Kit Päätteenlahti 200p (PZ, MH), 29.4. Lip Pappelonsaari 172p (HKO, JRu, JuA ym.) ja Out Sysmäjärvi 107p (HKO, JRu, JuA ym.), 2.5. Ilo Sonkajanrannanjärvi 50p (PZ), 4.5. Lip Ahonkylä 100p (HKO, Liisa Niikko ym.) ja Out Sysmäjärvi 100p (HKO, Liisa Niikko ym.), 7.5. Toh Peijonniemenlahti 80p (HKO, Ulla Rytönen ym.) ja vielä 14.5. Out Sysmäjärvi n.100p (JVe). Koiraita sulkasatoalueella: 23.6. Out Jokipohja 35p ja Vuonos 25p (AV).

Sinisorsa *Anas platyrhynchos*

Ensimmäisiä varmasti saapuneita 28.3., mm. Joe Höytiäisen kanava 4p (AL ym.), pohjoisesta ensimmäiset 31.3. Juu Hirvisalmen lossi 1 (PK-lintulista) ja 2.4. Lie Lieksanjoki 5p (JH). Saapumisen etenemistä 10.4. Eno Rahkeenvesi 28p (KLe), sekä päämuuttokerääntymä 16.4. Joe Karsikko 65p (UP), 17.4. Lip Pappelonsaari 110p (HKO, AP) ja Out Sysmäjärvi 82p (HKO, AP), 18.4. Eno Paukkaja 50p (PM) sekä 20., 21. ja 25.4. Kit Päättee 50p (MH, PZ).

Jouhisorsa *Anas acuta*

Ensimmäiset 16.4. Kit Kiteenjärvi 2p

Taulukko 3. Aikaisimmat havaintopäivämäärät lajeittain keväällä 1999. Päivämäärän jälkeen havainnoijat.

Kaakkuri	24.4.	JA ym.	Nokikana	12.4.	UP	Lapinkivinen	22.5.	KLi ym.
Kuikka	21.4.	MH	Meriharakka	5.5.	PZ	Pikkulepinkäinen	17.5.	MH
Gavia sp.	-		Töyhtöhyppä	23.3.	A.Halonen	Lapinharakka	31.3.	PM
Härkälintu	26.4.	HLv,UP	Kapustarinta	17.4.	JH ym.	Peukaloinen	31.3.	EV
Silkkiuikku	17.4.	MH,TT	Tundrakurmitsa	3.6.	PM,RR,JA	Rautiainen	9.4.	PM
Mustakurkku-uikku	26.4.	UP,HLv	Tylli	27.4.	HKo ym.	Punarinta	29.3.	T.Kontkanen
Merimetso	13.4.	AL ym.	Pikkutylli	18.4.	TK ym.	Satakieli	20.5.	AL
Kaulushaikara	12.4.	HLv	Punakuiri	10.5.	JH,HKi	Sinirinta	25.4.	PM
Laulujoutsen	21.3.	TT,KV	Pikkukuovi	20.4.	PM	Leppälintu	25.4.	TA
Pikkujoutsen	20.4.	PH,HPö	Isokuovi	15.4.	MH	Pensastasku	15.5.	MP ym.
Metsähanhi	10.4.	HKi	Mustaviklo	27.4.	HL	Kivitasku	17.4.	AP,HKo
Tundrahanhi	17.4.	AP,HKo	Punajalkaviklo	16.4.	HKi	Mustarastas	9.3.	MMA
Kanadanhanhi	30.3.	J.Taipale	Valkoviklo	17.4.	PZ,HKo	Räkättirastas	28.3.	LV
Valkoposkianhi	13.5.	KLi	Metsäviklo	15.4.	JaV	Punakylkirastas	6.4.	UP
Sepelhanhi	22.5.	HM ym.	Liro	18.4.	PM	Laulurastas	15.4.	PZ
Haapana	16.4.	HKi,MMA	Rantasipi	25.4.	AsP	Kulorastas	1.4.	PF,Mel
Tavi	16.4.	MH,HPI	Karikukko	18.5.	LL	Pensassirkkalintu	25.5.	MMA
Sinisorsa	28.3.	AL ym.	Vesipääsky	26.5.	HPö	Viitasirkkalintu	26.5.	PZ
Jouhisorsa	16.4.	HKi,MH	Lehtokurppa	15.4.	KJ ym.	Ruokokerttunen	19.5.	MH
Heinätavi	17.4.	KLe	Taivaanvuohi	11.4.	MMA	Rytkierttunen	24.5.	MMA
Lapasorsa	19.4.	OG	Jänkäkurppa	22.4.	PM	Luhtakerttunen	1.6.	MMA
Punasotka	15.4.	PZ,HLv	Pulmussirri	-		Viitakerttunen	21.5.	UP
Tukkasotka	18.4.	SL ym.	Pikkusirri	26.6.	AV	Rastaskerttunen	28.5.	MrK,JM
Lapasotka	13.5.	UP	Lapinsirri	19.5.	KLi	Kultarinta	27.5.	PZ,KLi, JRu
Alli	13.5.	AH	Suosirri	16.5.	UP,AL	Pajulintu	27.4.	HPö,PH
Mustalintu	23.4.	HKo	Jänkäsimmäinen	27.5.	PZ	Tiiltitti	18.4.	JRu ym.
Pikkasiipi	14.5.	HKi	Suokukko	27.4.	HKo ym.	Sirittäjä	24.4.	HKi
Telkkä	20.3.	UP	Merikihu	18.5.	HKo,PZ	Lapinuunilintu	13.6.	MP ym.
Uivelo	17.4.	HLv,TT ym.	Kalalokki	1.4.	AsP ym.	Idänuunilintu	1.6.	KLe
Tukkakoskelo	4.4.	PM	Harmaalokki	15.2.	PI	Mustapääkerttu	28.5.	PM
Isokoskelo	20.3.	UP	Selkälokki	11.4.	KLe ym.	Lehtokerttu	21.5.	MP,PM
Kalasaaksi	16.4.	HKi	Merilokki	20.3.	KLi	Pensaskerttu	14.5.	A.Sandsted
Mehiläishaukka	17.4.	KM	Naurulokki	3.4.	MH,HKo	Hemekerttu	9.5.	MS
Merikotka	10.3.	MP	Pikkulokki	27.4.	HKo ym.	Harmaasieppo	22.5.	HPI ym.
Sinisuhaukka	10.4.	MP	Kalatiira	28.4.	PP,PZ	Kirjosieppo	18.4.	M.Visala
Ruskosuhaukka	14.4.	HLv	Lapintira	14.5.	KLe	Peltosirkku	10.5.	UP
Varpusuhaukka	2.4.	HKi	Sepelkyyhky	21.3.	UP	Pohjansirkku	24.4.	PM
Kanahaukka	30.3.	AK	Käki	12.5.	AK	Pajusirkku	2.4.	MS
Hiirihaukka	5.3.	HPI	Sarvipöllö	22.2.	KR	Lapinsirkku	13.4.	HKi
Piekana	26.3.	PM,VK,JA	Suopöllö	6.4.	PM	Pulmunen	6.3.	KV,KK
Maakotka	16.3.	PZ	Kehraaja	20.4.	V.Turunen	Peippo	27.3.	TT
Tuulihaukka	28.3.	JuA ym.	Tervapääsky	17.5.	AL,AO	Järripeippo	5.4.	MP,HKi
Ampuhaukka	28.3.	AsP	Käenpiika	28.4.	OG,HH	Vihervarpunen	11.3.	MP
Nuolihaukka	5.5.	JRu ym.	Kiuru	26.3.	AsP	Tikki	7.3.	PP,KR
Muuttohaukka	9.5.	AL,TT	Törmäpääsky	15.5.	AP,UP,HKo	Hemppe	30.3.	HPI
Viiriäinen	5.6.	KLe	Haarapääsky	30.3.	V.Toivanen	Punavarpunen	5.5.	PH
Kurki	10.4.	PMA	Räystäspääsky	1.5.	UP	Kottarainen	25.3.	HHö,IU
Luhtakana	20.4.	MH	Keltavästäräkki	3.5.	HKi ym.	Kuhankeittäjä	22.5.	PZ,MH
Ruisräykkä	4.5.	TT	Västäräkki	29.3.	AsP	Mustavaris	12.3.	MMA
Luhtahuitti	21.5.	PZ	Niittykirvinen	1.4.	MH,TN	Naakka	28.3.	MH
Liejukana	2.5.	AL	Metsäkirvinen	18.4.	PM			

(HKi) ja Rää Kivisalmi 2p (MH). Yleistyminen heti perään, 17.4. Toh Valkeasuo jo 20p (TT,Tarja Muttonen). Kerääntymisiä: 20.4. Kit Päätye 34p (MH), 21.4. Lip Pappelonsaari 25σ25♀p (AL), 22.4. Juu Vuokonjärvi 12p (HL),

22.4. Val Kalliojärvi n.15p (HHö,IU), 23.4. Toh Valkeasuo 50p (AL,KV), 29.4. Lip Pappelonsaari 88p (HKO, JRu, JuA ym.), 1.5. Toh Valkeasuo 30p (PZ, TZ), 4.5. Out Sysmäjärvi 24p (HKO, Liisa Niikko ym.), 7.5. Toh Peijonnie-

menlahti 30p (HKO,Ulla Rytkönen ym.) ja 14.5. Out Sysmäjärvi n.100p (JVe), jälkimmäisen kuvatessa ilmeisesti "arktisten Anasten" läpimuuttohuippua.

Heinätavi *Anas querquedula*

Ensimmäinen 17.4. Eno Rahkeenvesi 1♂p (KLe), ja yleistyi heti seuraavina päivinä. Kerääntymät: jo 18.4. Kit Päätye 5p (HKo,MH), 26.4. Kon Pitkäranta 5p (HM) sekä 2. ja 6.5. Out Sysmäjärvi 5p (TK,KV,HKo ym.). Pesiviä pohjoisista kunnista: Juu: Vuokonjärvi 2 paria (AL) ja Kaajanlampi 1 pari (HL). Huhtikuun loppupuolen kaakkoisvirtaukset tuovat heinätaveja tavanomaista enemmän, näin nytkin ainakin nopean muuton aloituksen muodossa, ehkäpä täydennystä oli havaittavissa myös pohjoisemmilla pesimäpaikoilla. Muista kotoisista *Anas*-lajeista lähinnä vain harmaasorsalla on havaittavissa sama kaakkoisvirtausten muuttoa edistävä vaikutus, muut lajit kun ovat lähinnä lounaismuuttajia. Kerääntymät sinänsä olivat tavanomaisen pieniä.

Punasotka *Aythya ferina*

Ensimmäiset 15.4. Kit Hyypii 1♂p (PZ) ja Out Sysmäjärvi 1 (HLv), sekä 18.4. Joe Rantakylä-Karsikko 1♂ (HM, TN) ja Kit Päätye 2♂1♀p (HKo,MH). Tämän jälkeen uusia tasaisesti, mm. 20.4. Kit Päätye + Kiteenjärvi 7p (MH)

ja 21.4. Toh 16p (JMe). Kerääntymiä 23.4. Kit Päätye 40p (MH) ja Toh Peijonniemenlahti 50p (AL,KV), sekä 25.4. Toh Peijonniemenlahti 23p (PM), 4.5. Lip Särkijärvi 17♂8♀p (HKo,Liisa Niikko ym.) ja 5.5. Kit Päätye 22♂6♀p (HKo,JRu,JuA ym.).

Tukkasotka *Aythya fuligula*

Ensimmäiset 18.4. Eno Koidanlampi 1♂1♀p (SL), Kit Päätye 1♂p (HKo, MH) ja Out Sysmäjärvi 1 (HLv). Uusia tasaisesti lähipäivinä sekä yleistymistä: 21.4. Kon Pitkäranta 20p (PM), 25.4. Kit Päätyeenlahti 30p (PZ,MH) ja Toh Peijonniemenlahti 20p (PM), sekä 29.4. Out Sysmäjärvi 54♂23♀p (HKo, JRu,JuA ym.). Päämuuttokerääntymiä toukokuun puoleenväliin asti: 2.5. Ilo Sonkajärvenjärvi 50 (PZ), 4.5. Out Sysmäjärvi 72♂42♀p (HKo,Liisa Niikko ym.), 5.5. Kit Päätye 52♂39♀p (HKo, JRu,JuA ym.), 6.5. Out Sysmäjärvi 98♂41♀p (HKo,Minna Sallinen ym.), 7.5. Toh Peijonniemenlahti 60♂40♀p (HKo,Ulla Rytönen ym.), 14.5. Out Sysmäjärvi Jakaranniemi n.50p (JVe) ja 15.5. Rää Täitimenjärvi n.100p (PS,Ilkka Stén).

Telkkä *Bucephala clangula*

Ensimmäiset 20.3. Joe Höytiäisen kanava 2p (UP) sekä 27.3. Out Pohjoiskylä yömuutolla 1 NE klo 00.45 (LV), Lip Taipaleenjoen suisto 2 (JMe) ja Eno Paukkaja 1♂ (SL). Hidasta määrin kasvua huhtikuun puoliväliin, 10.4. Eno Rahkeenvesi 12p (KLe), Joe Höytiäisen kanava 12.4. 15p ja 15.4. 20p (UP), sekä 16.4. Rää Kivisalmi 25p (MH). Kerääntymiä: 17.4. Joe Höytiäisen kanava 50p (AL) ja Out Sysmäjärvi 40p (HKo,AP), 20.4. Kit Hyypii 45p ja Kiteenjärvi 30p (MH), 21.4. Lie Lieksanjokisuu 21p (AK), 22.4. Joe Höytiäisen kanava 22♂22♀p (TA), sekä Out Sysmäjärvi 4.5. 80p (HKo, Liisa Niikko ym.) ja 6.5. 52♂36♀p (HKo,Minna Sallinen ym.).

Uivelo *Mergus albellus*

Ensimmäiset 17.4. Out Sysmäjärvi 1♀p (HKo,AP,HLv) ja Vär Sääperi 1♂1♀p (TT,Tarja Muttonen). Uusia tasaisesti, mm. 18.4. Kit Päätye 3♂2♀p (HKo,MH), 20.4. Joe Utra 3♂2♀p (HKo), 21.4. Kit Hyypii 10p (MH) ja 22.4. Kon Pitkäranta 4♂4♀p (JVe). Kerääntymiä: 25.4. Kit Päätyeenlahti 20p (PZ,MH), Out Sysmäjärvi 25.4.

Tukkakoskelo saapui Pohjois-Karjalaan ennätysaikaisin vuonna 1999. © Tuomo Toivanen

10♂5♀p (HHö ym.), 29.4. 12♂9♀p (HKo,JRu,JuA ym.), 2.5. 6♂8♀p (TK, KV), 6.5. 6♂7♀p (HKo,Minna Sallinen ym.), huippuna 7.5. Jakaranniemessä 14♂11♀p (KLi,LL) ja 8.5. 20p (PS), 10.5. Ilo Sonkajanrannanjärvi 16p (HPö) sekä vielä 15.5. Rää Hovinlampi/Mujulansalmi 26p (PS,Ilkka Stén). Muutto jatkui pitkään kylmän toukokuun alun vuoksi, vielä toukokuun puolivälin jälkeenkin mm. 18.5. Joe Linnunlahti 4(2a) kiert (HKo), sekä Kit Muljula 20.5. 3p ja 22.5. 3♀m (MH). Kesäuveiloita: 25.5. Juu Vuokonjärvi ♂♀p (AL), sekä 5.6. Out Laikanlahti ♀-pukuinen (PS) ja Val Sorsajärvi ♂♀p (HKo,AP ym.).

Tukkakoskelo *Mergus serrator*
Ensimmäinen hyvin varhainen 4.4. Eno Rahkeenniemi 1♂p (PM). Seuraavia 26.4. Joe Linnunlahti ♂♀p ja Kit Kiteenjärvi+ymp. 4♂2♀p (HKo,JRu, JuA ym.). Toukokuun päämuuttokaudelta ainut ilmoitettu kerääntymä vaatimaton, 15.5. Joe Linnunlahti 10p (HKo,AP).

Isokoskelo *Mergus merganser*
Ensimmäiset 20.3. Joe Höytiäisen kanava ♂p (UP), 21.3. Eno Pamilo 2♂p (PZ) ja 28.3. Eno Paukkaja 4♂p (SL). Kerääntymät syksyisiin määriin nähdessä totutusti hyvin vaatimattomia, eniten ilmoitettuja 20.4. Kit Kiteenjärvi 15p (MH) ja 6.5. Out Sysmäjärvi 16♂6♀p (HKo,Minna Sallinen ym.).

Rantakanat

Nokikana *Fulica atra*
Ensimmäiset 12.4. Joe Noljaikka Höytiäisen kanava 1p (UP) ja 13.4. Out Sysmäjärvi 1p (HLv). Ilmoitettuja summia vain Sysmäjärveltä: 17.4. 20p (HKo,AP) sekä 25. ja 26.4. n20p (HHö, UP).

Kahlaajat

Kapustarinta *Pluvialis apricaria*
Ensimmäiset 17.4.: Lie Lamminkylä 7p (JH), Joe Noljaikka a4NW (UP) ja Vär Sääperi 2p (TT,Tarja Muttonen). Suurimmat lepäilijämäärät eivät huippu-osien tasoa. Seuraavassa parhaat: 4.5. Out Sysmäjärvi 70p (HKo, Liisa Niiikko ym.), 15.5. Kon Kotalahti 166p (KLe,TK,KLi,LL) ja 17.—18.5. Vär Niirala 200p (HKi).

Töyhtöhyppä *Vanellus vanellus*
Ensimmäiset 23.3. Rää Keikko 1p (Asko Halonen) ja 27.3. Out Alavi 1p (HLv). Pientä yritystä 28.3. Vär Uusikylä 27(4a) S—W (HKo,JRu,JuA,EV), Pyh Reijola 12p (HKo,JRu,JuA,EV), Kes Mäntyniemi 10m (MH) ja Out Sysmäjärvi 19m (LV). 2.4. Kit Puhos jo 50p (MH) ja 10.4. Vär Uusikylä—Savikko 75p (HKi), 11.4. ilmeisesti muuttopiikki, Kit Niinikumpu 65m (MH) ja Vär Uusikylä—Niirala 180p (HKi). Seuraava saapumiserä tuli heti kuun puolivälin jälkeen, 17.4. Out Alavi 65p (HKo,AP) ja Joe Noljaikka Aavaranta a37m (UP), sekä 18.4. Lie Lamminkylä a25p (EL).

Taivaanvuohi *Gallinago gallinago*
Ensimmäiset 11.4. Rää Oravilahti 1 (MMA), 13.4. Vär Uusikylä 2 kiert (HKi). Huhtikuun puolivälistä tasaisesti uusia, pohjoisempaa 17.4. Juu Vuokko 1p (HL), heti perään selvä yleistyminen. Paikalliskerääntymät jäivät kautta linjan hyvin vaatimattomiksi, ilmeisesti ehtivät levitä maastoon lähes kesäisillä keleillä ennen kylmänpurkausta kuun lopulla.

Jänkäkurppa

Lymnocyptes minimus
Ensimmäiset 22.4. Kon Pitkäranta 2Ä (PM) ja 24.4. Ilo Hattuvaara 1p (PZ). Lajin kevätmuutto jatkuu pitkälle toukokuulle. Epäedullinen säätyyppi muuttokaudella pysäyttää kurppia kesken muuttomatkan. Tähän ja toukokuun alkupuolella pitkään jatkuu neeseen viileään säätyyppiin ehkä liittyvät lukumääräisesti hyvät keskittymät: 16.5. Out Sysmäjärvi 5Ä (PH) ja 19.5. Kon Pitkäranta 6Ä (KLi,LL,JRu). Ainakin vakioesiintymispaikalta Pitkärannasta on tullut ilmoituksia useimpina vuosina korkeintaan puolta pienemmistä soidintajamäärästä. Mahdollisesti jänkäkurppia jäi keväällä -99 tavanomaista runsaammin etelämais pesimäänkin. Samoin voitiin todeta pohjoisen lajeista urpiaisten "jätettyneen" pesimään runsain joukoin esim. Joensuuhun ja lähiympäristöön.

Lehtokurppa *Scolopax rusticola*
Saapuivat heti useammalle taholle, 15.4. Lie Siikasuo 1 (KJ), Kon Riuhikangas 1p/m (PM) ja Rää Salokylä 1p (MH). Yleistyi heti lähipäivinä, mm. 17.4. Kon Jakokoski 3Ä (MP).

Valkoviklo *Tringa nebularia*
Ensimmäiset 17.4. Joe Karsikko 1 kiert/SW (HKo) ja Toh Valkeasuo 2p (PZ). Uusia tämän jälkeen tasaisesti, myös pohjoisessa ensimmäiset varhain, 20.4. Lie Riuhivaara 1ä (SK) ja Nur 1 (HL). Kerääntymiä alkoi näkyä myös varhain, 21.4. Kit Päätye 6p (MH), 23.4. Kon Pitkäranta 12p (HM) ja 25.4. Out Sysmäjärvi 11p (KLi,LL, JRu), sekä kevään huippuna jo 29.4. Lip Ahonkylän pelot 30p (HKo,JRu, JuA ym.) ja Out Sysmäjärvi 13p (HKo, JRu,JuA ym.). Tavanomaisempaan päämuuttoaikaan 13.5. Vär Sääperi 18p/m (HKi). Valkoviklon muutto siis tapahtui paljolti jo huhtikuun puolella. (PS. vuotta myöhemmin oli saapumisessa vielä voimakkaampi painotus huhtikuun puolelle).

Metsäviklo

Tringa ochropus

Ensimmäinen 15.4. Kit Koivikko 1p (JaV), heti perään uusia ja vaisua runsastumista 17.—18.4. Eniten 18.4. Kit Niinikumpu 8m (MH) ja 21.4. Joe Rantakylä 9m (KLi), kuvannevat päämuuton ajoittumista. Lukumääräisesti vaatimaton esiintyminen.

Liro

Tringa glareola

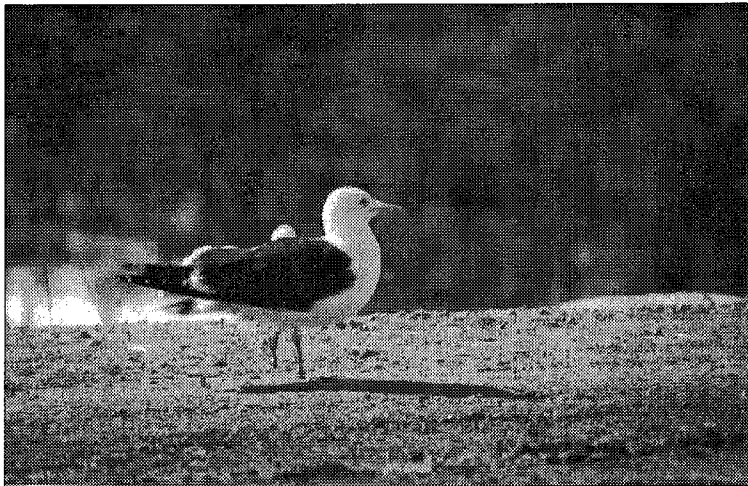
Ensimmäinen hyvin varhain 18.4. Kon Aavaranta 1p/m (PM). Seuraavia kuun lopulla: 25.4. Lie Lamminkylä 1ä (EL), 27.4. Toh Valkeasuo 1m (HKo,Marko Jaakola ym.) ja lähipäivinä jo useampia, mm. 29.4. Out Sysmäjärvi 5p (HKo,JRu,JuA ym.) ja 30.4. Kon Pitkäranta 5p (PM). Erittäin vaatimattomina päämuuttosummina 16.5. Joe Noljaikka suisto 28p (UP) ja Kit Päätye 25p (MH), sekä 20.5. Joe Noljaikka suisto 30m (UP). (PS. Esim. vuotta myöhemmin vastaavana ajankohtana Joensuussa runsasta liromuuttoa).

Lokkilinnut

Pikkulokki

Larus minutus

Ensimmäiset 27.4. Vär Sääperi 2p (HKo ym.) ja 29.4. Out Sysmäjärvi 2p (HKo,JRu,JuA). Havaintosarja Joe Linnunlahdelta kuvaamaan saapumista: 7.5. 40p (HKo,Ulla Rytkönen ym.), 12.5. nn500p (PZ), 15.5. 300p (HKo), huippuna 17.5. 800p Pyhäselällä klo 05.30 (KLi) ja 18.5. edelleen 700p (HKo). 16.5. Kit Päätye 130p (MH), 18.5. Toh Peijonniemenlahti 200p (HKi) ja iso kertymä 26.5. Ilo Sonkajan-

Selkälokin muotohuippu oli 17.4, joka oli lämpimän kaakkoisvirtauksen valitessa myös monen muun lajin paras muuttopäivä. © Tuomo Toivanen

rannanjärvi 800p (HPö,PZ), sekä 27.5. Pol Matkalahti 220p, n.110 paria (AL).

Naurulokki *Larus ridibundus*

Ensimmäiset 3.4. Kit Kiteenjärvi 2 (HKO,MH). Saapumisen etenemistä: Joe Karsikko 11.4. 140p (HHö), 14.4. 180p (HKO), 16.4. 350p (HKO,PH,JR) ja 17.4. 450p (AL,JMa), 17.4. Joe Rantakylä 200m (KLi), 19.4. Out Sysmäjärvi 250p (AL), 20.4. Toh Peijonniemenlahti 400p (MH), 24.4. Juu Tiiliniemi 1700p (HL) ja 2.5. Vär Niirala 300p (HKi).

Kalalokki *Larus canus*

Ensimmäinen varhainen 1.4. Juu Kannas 1 (AsP,Jukka Lehtoranta), seuraavat 11.4. Joe Karsikko 2p (HKO). Iso kerääntymä takatalven aikaan 2.5. Vär Niirala 250p yhtenä parvena (HKi).

Selkälokki *Larus fuscus*

Ensimmäiset 11.4. Joe Karsikko ja Kontiosuo yht. 2—3 (HKO,KLe,HM,RJ). Huippu hyvänä muuttopäivänä 17.4. monen muun lajin tavoin, Joe Rantakylä täyttömäki yht. 22ad jp NE (KLi) ja Joe Karsikko 30p (AL,JMa).

Harmaalokki *Larus argentatus*

Ensimmäiset kävivät katsastamassa ennätyskellisen varhain, 15.2. Joe keskusta Itäsilta 2ad p (PI) ja samat vielä 17.2. (LV), saapuivat ilmeisesti etelämpää voimakastuulisen sadealueen myötä. Seuraavat 20.3. Joe Kontiosuo yht. 7ad m: 6 N—NE, 1S (KLi,LL). Yleistymistä kuun lopulla: 27.3. Joe Kontiosuo 58 ad kiert (HKO,PH,JR),

28.3. Eno Uimaharju Rahkeenselkä 180p yöpymään saapunutta klo 19 (SL), ja 29.3. Joe Kontiosuo 300p (EV, HKO). 1.4. Kontiosuolla 400p (MH, TN), 3.4. Kit Kiteenjärvi 250p (HKO, MH), 4.4. Eno Rahkeenniemi jo 600p (PM) sekä 10.4. Rahkeenniemi—Uimaharju 700p (KLe), ja 11.4. Joe Kontiosuo 800p (RJ). Pääjoukkojen saapuminen tapahtui varhain.

Kalatiira *Sterna hirundo*

Ensimmäinen varhain 28.4. Lip Heponiemi 1p (PP,PZ), seuraavat 4.5. Kit Päätyeenlahti 1p (UP) ja Out Sysmäjärvi 1p (HKO,HLv, Liisa Niikko ym.). Pääjoukkojen saapuminen tavanomaisesti, havaintosarja Joe Linnunlahdelta: 12.5. nn100p (PZ), 15.5. 200p (HKO, AP) ja 17.—18.5. 300p (HKO,KLi).

Kyyhkyt ja käenpiika

Sepelkyyhky *Columba palumbus*

Ensimmäinen varhainen 21.3. Kit Kunnonniemi 1p (UP), seuraavat 25.3. Vär Niirala 1p (Jussi Raerinne) ja 26.3. Lip Viinijärvi 1 (LV), jonka jälkeen tiputellen uusia. Päämuutto huhtikuun puolivälissä: 15.4. Kes Mäntyniemi 40p (MH), 17.4. Kit Niinikumpu 70m (MH) ja 19.4. Joe Rantakylä 50m (KLi). Totuttuja isompia paikalliskerääntymiä ei ilmoitettu, sepelkyyhkyt hajaantuivat monen muun lajin tavoin pian muutolta saavuttuaan huhtikuun lämpöpiikin siivittämänä. Loppukeväästä vielä 25.5. Vär Uusikylä a51p

(HKi) ja kesäkerääntymä 28.6. Pyh Niva 50p (MH,HKO). Nämä ilmeisesti ruokailukerääntymiä, mutta myös sepelkyyhkyn muutto jatkuu pienessä määrin pitkälle loppukevääseen ja osin aina kesään saakka.

Käenpiika *Jynx torquilla*

Ensimmäiset 28.4. Joe Nolja 1Ä (OG,HH) ja 30.4. Lip Härkinvaara 1Ä (PZ,TZ). Yhteensä projektilajia ilmoitettiin 52 yksilöä, joista huhtikuu 2, toukokuu 41 ja kesäkuu 9. Yli yhden piian ilmoitukset: 9.5. Kon Lehmc 2Ä (HPi), 11.5. Joe Siilainen 2p (JuA), 14.5. Kon Pyytivaara pari (VMS), 15.5. Kon Jakokoski+Mönni+Paihola yht. 3Ä (MP), 13. ja 17.5. Eno Siikavaara 2Ä (MP), 22.5. Ilo Kurikkavaara pari (MT) ja Joe Nolja 2p (UP), osuvat ilmeisen hyvin myös kuvaamaan päämuuttoajankohtaa. Pohjoisimmat 23.5. Lie Savijärvi 1Ä (EL,AK), sekä 5.6. Nur Matolampi 1Ä (AP,JP,P.Pirinen) ja Nur Mujejärvi 1Ä (HKO,PF,PP, Mel).

Varpuslinnut

Kiuru *Alauda arvensis*

Ensimmäinen heti pohjoisessa 26.3. Juu Vuokko 1p (AsP) (vrt. aikaiset västäräkki ja haarapääsky samaan aikaan saman kunnan alueella). Seuraavat 27.3. Joe Kontiosuo 1p (HKO,PH, JR), sekä 28.3. Joe Kontiosuo 5p (AL), Kes Mäntyniemi 2m (MH) ja Vär Uusikylä 2 SSW (HKO, JR, JuA, EV). Päämuutosta ei käytännössä lainkaan ilmoituksia, kiurut saapuivat harvinaisen huomaamattomasti, muuttosummaa ei ilmoitettu, eikä kerääntymiään juurikaan tuntunut syntyneen.

Törmäpääsky *Riparia riparia*

Ensimmäiset 15.5. Kit Päätye 2p (HKO,AP) ja Toh Peijonniemenlahti 1p (HKO,AP,UP), sekä 16.5. Lie Sittalampi 5p (JH). Muuttosummaa tai kerääntymiä ei ilmoitettu.

Haarapääsky *Hirundo rustica*

Ensimmäiset hyvin aikaisia: 30.—31.3. Juu Halivaara 1p hyönteispyynnissä villisiskatarhalla (Veli Toivanen/HL) ja 8.4. Rää Sängenlahti 1 kiert (Asko Halonen). Seuraavat 27.4. Kit Niinikumpu 1p (ST), sekä 1.5. takatalven keskellä Joe Höytiäisen kanava 1p (UP) ja Vär Säpäri 1p (HPö). Alkoi yleistyä toukokuun puolivälissä, mm.

14.5. Toh Peijonniemenlahti yli 15m (HKi). Päämuuttoa 19.5. Joe Linnunlahti 40 NW (KLi) ja 23.5. Out Vuonos a250p (KLi,LL).

Räystäspääsky *Delichon urbica*
Ensimmäiset 1.5. Joe Höytiäisen kana-va 1p (UP) ja 9.5. samalla paikalla 1p (AL, JRu, LL). 16.5. Kit Päätye 50p (MH).

Pääskylaji RHD

Pääskyjen päämuuton ajoittumista kuvaten 18.5. Toh Peijonniemenlahti 600p (HKi).

Metsäkirvinen *Anthus trivialis*
Varhaista saapumista lämpöpiikin myötä, ensimmäiset 18.4. Kon Riihikangas 1p (PM) ja 19.4. Kon Pyytivaara 1Ä (VMS). Tästä eteenpäin tassaisesti yksittäisiä ilmoitettuja, jäi kuitenkin huhtikuussa vielä ilmeisen vähälukuisiksi.
(PS. Vuotta myöhemmin saapui vastaavana ajankohtana, mutta runsastui samantien huhtikuun puolella sattuneen voimakkaan lämpöpurkauksen myötä).

Niittykirvinen *Anthus pratensis*
Ensimmäiset varhain heti maaliskuun lopun lämpöpurkauksen jälkeen: 1.4. Joe Kontiosuo 1p (MH, TN) ja 2.4. Pyh Reijola 1m/p (MH, HKo). Reilun viikon kuluttua yleistymistä, 12.4. Vär Uusikylä yli 20p (HKi, TP). Huippu 17.4. Kit Niinikumpu 50m (MH).

Lapinkirvinen *Anthus cervinus*
22.5. ainoat ilmoitetut, silloin joka tapauksessa selvä muuttopiikki: Kit Hatunvaara kevätmuutolla mukavat 4 yksittäistä m (PZ, AP, KLi), Pyh Mulo 1m (KLi, AP) ja Vär Uusikylä 2p (TK, JP).

Keltavästäräkki *Motacilla flava*
Pari päämuuttoilmoitusta: 18.5. Toh Peijonniemenlahti 55 S (FKi) ja hyvänä muuttopäivänä 22.5. Kit Hatunvaara 60m (PZ).

Västäräkki *Motacilla alba*
Ensimmäinen varhain lämpimän kaakkoisvirtauksen jälkeen, 29.—30.3. Juu Paalasmaa 1p (AsP/HL). 15.4. eri puolilla aluetta, Lieksaa myöten; Lie Vuonisjärvi 2p (SK). Päämuutto hyvänä muuttoviikonloppuna: 16.4. Joe Rantakylä 60m (KLi) ja 17.4. Toh Valkeasu 120p (PZ). Kerääntymä

vielä 15.5. Kon Paihola n.50p (MP).

Peukaloinen

Troglodytes troglodytes
Ensimmäinen jo 31.3. Kon kk 1ä (EV) ja seuraavia pian perään: 2.4. Kon Jakokoski 1ä (MP), 6.4. Kon Pyytivaara 1 (VMS) ja pohjoisempaakin Juu Polvela 1Ä (HL), sekä 7.4. Juu Larinsaari 1Ä (HL). Yleistyi runsaammin huhtikuun loppupuolella.

Rautiainen *Prunella modularis*
Ensimmäiset 9.4. Kon Riihikangas 2m (PM). Keskittynyt päämuuttopiikki 17.4. Joe Rantakylä 30m (KLi) ja Kit Niinikumpu 25m (MH).

Punarinta *Erithacus rubecula*
Ensimmäinen jo 29.3. Kon Selkie 1p ruokinnalla (Tuovi Kontkanen), seuraavat heti perään, 2.4. Joe Repokallio 1Ä (TT) ja 3.4. Rää kk 1p (MMA). Pääjoukkojen saapumiseen viitaten 17.4. Joe Rantakylä 10Ä (KLi).

Mustarastas *Turdus merula*
Maaliskuun lopulla saapui koko alueelle, pohjoisesta ensimmäiset 28.3. Juu Kannas ♂ (AsP) sekä Nurmes ♂ (HL). Ensimmäisen muuttoaalton yksilöt joutuivat turvautumaan ruokintoihin säiden muututtua jälleen talvisemmiksi, kerääntymänä 4.4. Vär Patsola 10p, (9♂ ja 1♀) ruokinnalla (HKi). Uusia tiputteli verkalleen, 11.4. Kit Niinikumpu 5p (MH) ja uusi muuttoaalto huhtikuun puolivälissä muiden rastaisten mukana, jonka myötä lopullinen runsastuminen, mm. 16.4. Kon Pyytivaara 4Ä (VMS).

Räkättirastas *Turdus pilaris*
15.4. runsastuminen, mm. Kes Mäntyniemi 100 kiert (MH). Päämuuttopäivä monen muun lajin tavoin 17.4., Joe Rantakylä 500m (KLi).

Punakylkirastas *Turdus iliacus*
Ainut ilmoitettu päämuuttosumma 17.4. Joe Rantakylä 200m+p (KLi).

Kulorastas *Turdus viscivorus*
Ainoa useamman yksilön ilmoitus 17.4. Joe Rantakylä 7m (KLi), kuvannee kuitenkin päämuuton ajoittumista.

Rastaslaji *Turdus sp*
17.4. Kit Niinikumpu 500m (MH) ja Kit Lietso 500p (MH). Rastat saapuvat kertarysäyksellä, eikä muuttoja tai

kerääntymiä ilmoitettu tämän ainoan päämuuttopäivän jälkeen.

Hernekerttu *Sylvia curruca*

Ensimmäinen ajoissa, 9.5. Kon Jaamankangas 1Ä (MS), seuraavat 15.5. Rää kk 1 (MMA) ja Kon Paihola 1Ä (MP). Yleistyi heti seuraavina päivinä ja 19.5. Joe Höylas—keskusta 5Ä (HKo, Jonne Posti). Pohjoisesta ensimmäinen 20.5. Lie Rauhala 1Ä (EL).

Tiltalti *Phylloscopus collybita*
Ensimmäiset 18.4. Joe Rantakylä 1Ä+Phy sp 1 puita pitkin W (EV, KLi, JRu) ja Rää Oravilahti 1 (MMA), yleistyi lähipäivinä samantien. **Projekti-seurantalajia ilmoitettiin huhti—toukokuulta yht. 43 yksilöä, yli yhden ilmoituksen:** 20.4. Kit yht. 3Ä (MH) ja 17.5. Joe Rantakylä 2Ä (KLi). Lisäksi kesäkuulta ilmoitettiin 38 laulajaa, mm. 3.6. Nur Sammakkovaara 4Ä (AL), 19.6. Eno Lahovaara 2Ä + muualla Enossa 2 yksittäistä Ä (VMS), 20.6. Vär Patsola 3Ä (Esa Lahdenpää), 21.6. Ilo Oinasvaara 2Ä (HKo, PF, Louis Imbeau) ja "kesällä" Toh Rantakylä—Akkala 4Ä (HPö).

Pajulintu *Phylloscopus trochilus*
Runsastuminen hyönteissyöjien muuttotyön jälkeen 17.5. Joe Linnunlahti—Rantakylä akselilla yht. 80Ä (KLi).
Toinen huippu hellesään siivittämänä 23.5. Rää Samppaanniemi 20Ä yhdessä pisteessä (MH).

Harmaasiippo *Muscicapa striata*
Muuton alku terävästi 22.5. säätyypiltään erinomaisen (voimakas lämmin kaakkoisvirtaus) muuttotyön jälkeen, ilmoituksia viideltä eri paikalta. Harmaasiippo on paljolti yömuuttaja, mutta myös päivämuettoa esiintyy, 23.5. Kes Rasti 7m (PZ).

Kirjosieppo *Ficedula hypoleuca*
Ensimmäinen hyvin varhain lämpöaalton tuomisena 18.4. Kit Puhos 1Ä (Marko Visala/MH). Seuraava vasta 6.5. Out Maljasalmi 1(HLv). Pääjoukot saapuivat pian toukokuun puolivälän jälkeen: 17.5. Joe Rantakylä 8Ä (KLi) sekä 19.5. Joe Pielisjokivarsi välillä Siihtala—Hasanniemi 7Ä, ilmeisesti lähinnä muutolla lepäilijöitä (KLi).

Kuhankeittäjä *Oriolus oriolus*
Muuton aloitus kaakkoisen lämpöpiikin myötä: 22.5. Kit Hatunvaara 2m

(PZ) ja Kes Sarvisalo 1Ä (MH), sekä 23.5. Kes Rasti 1NNW (PZ) ja Kit Hatunvaara 1W (PZ). Pohjoisimmat: 5.6. Nur Mujejärvi 1m Ä (PP) ja Val Karhunpää 1Ä (HKo,PF,PP,Mel).

Isolepinkäinen *Lanius excubitor*
Ensimmäiset 31.3. Kon Riihikangas 1p (PM) sekä 2.4. Joe Marjala 1p (AL,OG) ja Rää Oravilahti 1 (MMA). Ainoat useamman yksilön kerääntymät 17.4. Joe Iiksenniitty 3p (AL) ja Eno Viskoppi 3p (SL), kuvannevat jokatapauksessa päämuuton ajoittumista, siis samana monipuolisena muuttopäivänä monen muun lajin kanssa. Määrällisesti vaisu esiintyminen.

Mustavaris *Corvus frugilegus*
Ensimmäiset 12.3. Kit Tolosenmäki 1 (MMA) ja 16.3. Joe keskusta 2p (TK,HHö,IU), sekä pohjoisesta 21.3. Lie keskusta 1p varisparvessa (KJ) ja 1.4. Juu kk 1p (HL). Suurimmat summat: 20.3. Joe Kontiosuo 7p (KLi,LL), Joe Karsikko 22.3. 18p (KN) ja 23.3. 20p (KLi), 28.3. Vär Uusikylä 6(3a) m (HKo,JuA,JRu,EV), 1.4. Joe Kontiosuo 20p (MH,TN), 2.4. Kit Kiteenlahti 15p (MH) ja 11.4. Vär Räikönvaara 5m (HKi). Viimeiset 15.5. Vär keskusta 4 NW kolmen naakan seurassa (HKi), 22.5. Pyh Mulo 1^{2kv} N (KLi, AP) ja 28.5. Out Alavi 1p (HLV). 80-luvulta läpimuuttajana eteläisessä Suomessa tuntuvasti vähentynyt mustavaris oli keväällä -99 P-K:ssa hieman viimevuosien keskitasoa runsaampi. Maaliskuun päämuuttoajan kaakkoistuulet mahdollisesti toivat "frugeja" idempää näköksille. Vähintään 80 eri yksilöksi tulkittavaa. Kevään summa kuitenkin vain varjo huippuvuosista.

Kottarainen *Sturnus vulgaris*
Ensimmäiset muuttaneiksi tulkittavat 25.3. Joe rautatieasema 2 kiert (HHö, IU), sekä 28.3. selvä muuton avaus, seitsemältä paikalta ilmoitettiin yht. 46 yksilöä. Kerääntymät kortilla, eniten 1.4. Joe Kontiosuo 35p (HKo) ja 8.4. samalla paikalla 37p (HM), sekä 11.4. Vär Niirala—Uusikylä 30 (HKi). Toukokuussa eniten 5.5. Toh Tammlahti 12p (HKo,JuA,JRu ym.). Kesäkuun loppupuolella poikueparvia: 23.6. Vär Säpäri a150 S/p (HKi) ja 29.6. Joe Kontiosuo 40p (HKo). **Maalis—toukokuun summana vain 220 kottaraista, eli projektilaji on edelleen vähissä!**

Peippo *Fringilla coelebs*

Ensimmäisten tiputtelua maaliskuun lopulla, mm. 24.3. Juu Ahmovaara 4♂1♀p (Urho Pennanen), 27.3. Lip Kontkala 3 (JMe) ja 31.3. Kon Jakokoski 4(4a) m (MP). Yleistymistä 2.4., mm. Kon Riihikangas 30p/m (PM). Runsastuminen huhtikuun puolivälissä, 14.4. Lie Lampela "pieniä parvia liikkeellä" (JH), 15.4. Kes Mäntyniemi 100 kiert (MH) ja 16.4. Rää Haapasalmi 200 kiert (MH). Päämuuttoa 17.4. Kit Niinikumpu 1500m (MH) ja Joe Rantakylä 500m (KLi).

Järripeippo *Fringilla montifringilla*

Ensimmäiset 5.4. Vär Patsola 1♂p (HKi) ja Kon Jakokoski äi (MP). 17.4. selvä yleistyminen. Saapui huomattomasti, ainut ilmoitettu muutto 25.4. Lie Ulkan valkeat 50m (MT). Paikalliskerääntymiä ei syntynyt lumien huetta vähiin huhtikuun puolivälin jälkeen.

Lapinsirkku *Calcarius lapponicus*

Ensimmäinen 13.4. Vär Uusikylä 1 kiert/p (HKi). Muuttopäivä monen muun lajin tavoin 17.4.: Joe Iiksenniitty 25p ja Marjala 11 kiert (AL), Kon Rantakylä a18m (KLi), Kon Pitkäranta 10m (KV) ja Vär Uusikylä 13p (TK ym.). Jatkossa pieniä kertymiä, mm. 24.4. Lie Lampela 25p (JH). Huippuna päämuuttoaikaan osuneen kylmän pysäytyskelin myötä 2.5. Lip Ahonkylä 150p (TK,KV). Vielä 17.5. Joe Linnunlahti 17(5a) m klo 05.50—07.40 (KLi,HKo), jonka jälkeen lapinsirkut olivat menneet.

Pulmunen *Plectrophenax nivalis*

Ensimmäiset 6.3. Juu Ahmovaara 2m (KV) ja Joe Iiksenvaara 3p (KK), seuraavat 17.3. Kit Koivikko 2NW (JaV) ja 20.3. Kon Aavaranta 2N (PM), jonka jälkeen tiputellen uusia ja yleistymisen kuun lopulla, 27.3. Juu Vihtasuo 20p (HL) ja Lip Siikakoski 22 (JMe), sekä 28.3. Lip neljällä paikalla yht. 73p (HHö,IU,UP), Out Sysmäjärvi a40m (LV) ja Vär Uusikylä 41(2a) NW (HKo, JuA,JRu,EV). Tasaista päämuuttoa: 30.3. Juu Vihtasuo n100p (HL) ja Kes Mäntyniemi a60m (MH), 1.4. Joe Iiksenniitty a60p (MH), 2.4. Lie Lampela a50p (JH), Pyh Reijola 75p (HKo,MH) ja Rää Oravilahti n100 (MMA), 4.4. Kit Puhos 90 kiert/m (HKo,MH), 8.4. Toh Kuukkeli 45p (AL), 11.4. Kon Satamalahti a50 kiert (KLe) ja Lie Merilä a40p

(SK), 12.4. Kit Hatunvaara 40 NW (HKi), sekä 15.4. Lie Lampela a65p (JH), jonka jälkeen pulmuset olivat menneet.

Peltosirkku *Emberiza hortulana*

Ensimmäinen kylmän toukokuun alun myötä vasta 10.5. Toh Valkeasuo 1p (UP). Uusia kuun puolivälissä ja viitteitä päämuutosta heti tämän jälkeen. Peltosirkku on sekä keväällä että syksyllä paljolti yömuuttaja ja lajin helähtävä kutsuääni kuuluu oisen loppukevään ja alkusyksyn tyyppiäniin. Lajilla esiintyy myös päivämuettoa, painottuen varsinkin keväällä varhaisaamuun. Muutolla havaitut 19.5. Joe Linnunlahti 2m (KLi) ja 22.5. Kit Hatunvaara 1m (PZ). Suurimmat keskittymät 29.5. Kon/Joe Iiksenniitty 11Ä (PZ) sekä Vär Niirala 4Ä, Säpäri 2Ä ja Uusikylä 1Ä (PZ), 8.6. Kon Kulho—Kuurna 5Ä (JVe), siis perinteisiltä peltosirkkupaikoilta ja varsinkin Iiksenniityllä vahva kanta, kuten edellisenäkin vuotena. **Projektilaji peltosirkusta jäi ilmeisestikin havaintoja ilmoittamatta. Kevätkaudelta havaintoja yht. 48 yksilöstä, eli samaa tasoa kuin edellisvuonnakin.** Projektiretkelyllä lajia löytyisi toki lisää, alueen eteläisistä kunnista havainnot puuttuivat jälleen lähes täysin, samoin runsaspeltoiselta Liperi—Outokumpu alueelta heikosti ilmoituksia. Joka tapauksessa vaikuttaa olevan yleisempi P-K:n pelloilla kuin monin paikoin eteläisimmässä Suomessa. Pohjoisin 5.6. Val Hirsikangas 1Ä (HKo,PF,PP, Mel).

Ks. myös: Pönkkä H. 2000: Peltosirkkuseurantaa Pohjois-Karjalassa 1999, Siipirikko 27(1): s.23.

Pohjansirkku *Emberiza rustica*

Ensimmäiset 24.4. Kon Riihikangas 1p/m (PM) ja 25.4. Lie Ruunaa 1Ä (EL). Heikosti ilmoitettuja havaintoja, mutta pysyi niiden perusteella ilmeisesti verraten vähälukuisena lähes toukokuun puoliväliin asti.

Pajusirkku *Emberiza schoeniclus*

Ensimmäiset verraten varhain, 2.4. Joe Kuhasalo 1p (MS) ja Kon Aavaranta 1p/m (PM), seuraava 8.4. Lie Laminkylä 1 (JH). Tämän jälkeen tasaisesti uusia, yleistyminen heti huhtikuun puolivälin jälkeen. Ei ilmoitettuja paikalliskerääntymiä, eikä mainittavia muuttosummaa.

PETOLINNUT

Kalle Larsson

Mehiläishaukka *Pernis apivorus*
Kevään ensimmäinen mehiläishaukka yhytettiin varsin aikaisin, sillä se saapui jo 17.4. Kes Mäntyniemeen (KM). Havainto on fenologisesti varsin merkittävä, sillä Suomesta tunnetaan aikaisemmin vain 2 aikaisempaa havaintoa: Kokkola, Sokoja 14.4.1985 ja Hanko, Täktöm 16.4.1983 (Pöyhönen, M. 1995: Muuttolintujen matkassa.- Otava; s.188). Ainoa kunnan päämuuttoon viittaava havainto tehtiin 22.5., jolloin Kit Hatunvaarassa muutti 10 "Pernistä" (PZ).

Merikotka *Haliaëtus albicilla*
Merikotka palasi esiintymisellään takaisin huippuvuosien takaisin luke-miin. Kevään kokonaissaldo 32 yksilöä, joista maaliskuussa 5, huhtikuussa 22 ja toukokuussa 5 lintua. Kevään ensimmäinen lintu havaittiin 10.3. Kon Jakokosken Nälkövaarassa (MP) (taulukko 4).

Ruskosuohaukka *Circus aeruginosus*
Kevään ensimmäinen saapui 14.4. Out Sismjärvelle (HLv). Tämän jälkeen "ruskikset" rynnivät todenteolla pesimäjärvilleen, sillä lajista tehtiin huhtikuun jälkimmäisellä puoliskolla päivittäin havaintoja vanhoilta pesimäpaikoilta. Kevään paras muutto-keskittymä osui 21.4. Joe Rantakylään, jolloin siellä havaittiin 5m lintua (KLi). Viimeinen muuttava "ruskis" (♀) havaittiin 20.5. Kit Muljussa (MH).

Sinisuohaukka *C. cyaneus*
Ensimmäinen "sinisuo" saapui 10.4. Kon Jakokosken Nälkövaaraan (MP). Tämän jälkeen enemmän havaintoja alkoi tulla vasta 17.4., ja samana päivänä Kit Niinikummussa havaittiin kevään paras muuttosaldo, 4m lintua (MH). Kevään viimeinen muuttava sinisuohaukka havaittiin 19.5. Joe Linnunlahdella, jolloin nurmikentän ylitti +2-kv naaras (KLi).

Kanahaukka *Accipiter gentilis*
Kevään ensimmäinen todellinen muuttaja havaittiin 30.3. Lie Keskus-

Taulukko 4. Kevään 1999 merikotkat

10.3.	Kon Jakokoski, Nälkövaara	1 N	klo 9.40	MP
12.3.	Kit Puhos, Koivikko	1ad NE	klo 14.25	JaV
19.3.	Vär Sääperi	1 N/NW		EV
28.3.	Kes Mäntyniemi	1juv/subad NW	klo 11.30	MH
28.3.	Kes Mäntyniemi	1 N	klo 12.00	MH
1.4.	Vär Uusikylä	1ad N	klo 16.05	HKi
1.4.	Vär Patsola	1ad N	klo 16.12	HKi
2.4.	Kon Aavaranta	1 NE		PM
3.4.	Joe Nöljäka, Kuuselantie	1m		Ilkka Porali
11.4.	Kit kk	1 ^{2-kv} WSW	klo 11.50	MH
11.4.	Kit kk	1juv/subad WNW	klo 11.50	MH
12.4.	Lie Patvinsuo, Suomi	1juv m		PF,Mel
14.4.	Ilo Mekrijärvi	1p		PF,Mel
14.4.	Joe Karsikko	1ad SW	klo 18.10	HKo
15.4.	Joe Höytiäisen kanava	1 ^{2-kv} p	klo 13.25	OG
16.4.	Rää Kivisalmi	2ad N	klo 11.30	MH
17.4.	Kon Pitkäranta	1subad NE	klo 15.45	KV
18.4.	Kit Hovinlampi	1 ^{4-kv} läksi SE	klo 13.40	HKo,MH
18.4.	Kit Hovinlampi	1 ilm. ^{4-kv} kiert/SE	klo 13.50	HKo,MH
18.4.	Kon Jakokoski	1 ^{2-kv} NE	klo 9.55	HPI,MP
18.4.	Kon Jakokoski	1 ^{2-kv} NE	klo 10.05	HPI,MP ym.
20.4.	Joe Niinivaaran, vesitorni	3 N	klo 16.20—27	PZ
24.4.	Vär Uusikylä	1 ^{2-kv} N	klo 13.00	HKi
30.4.	Kit Päätte	1juv/subad WNW	klo 17.00	MH
3.5.	Toh Peijonniemenlahti	1ad p	klo 15.35—	HKi
7.5.	Vär Sääperi	1 ^{4-kv} W	klo 11.05—12	HKo ym.
7.5.	Toh Peijonniemenlahti	1 ^{4-kv} kiert	klo 13.40	HKo ym.
			ilm. sama kuin Värtislässä!	
8.5.	Kon Pitkäranta	1ad ja 1 ^{3-kv}		MK
9.5.	Lie Reposuo	1ad ja 1 subad p	läksivät NW	MT

tassa (AK), mutta tätä ennen "genttiä" oli jo havaittu n.10 yksilöä. Kevään paras muuttosaldo yhytettiin 19.4. Kon Jakokoskella, jolloin sieltä havaittiin 3m "genttiä" (MP).

Varpushaukka *A. nisus*
Kevään ensimmäinen "nisari" havaittiin jo 23.2. Kiteen Sopensuolla, jolloin yksi lintu kierteli aluetta. Tämän jälkeen maaliskuussa havaittiin 3 lintua. Huhtikuulle tullessa havaintojen määrät kasvoivat runsaasti ja ensimmäinen varsinainen muuttaja havaittiin 2.4. Vär Uudessakylässä (HKi). Päämuutto keskittyi selvästi kahteen päivään, sillä 17.4. havaittiin 48 "nisaria", joista yksistään Kit Niinikummussa 35m (MH). Seuraava päivä toi sitten lisää varpushaukkoja P-K:aan ja 18.4. listattiinkin yhteensä 38 lintua. Päivän parhaasta saldosta vastasi Lip Pärnävaara, jossa havaittiin yhteensä 15m (JMa).

Hiirihaukka *Buteo buteo*
Kevään ensimmäinen "hiha" havaittiin jo 5.3. Kon Jakokoskella (HPI), jolloin yksi lintu kauhoi kohti pohjoista. Yhteensä maaliskuussa havaittiin 7 hiirihaukkaa. Huhtikuun puolivälin jälkeen "hihat" rynnistivät siten toden teolla, sillä 18.4. havaittiin 36 hiirihaukkaa, joista Joe Rantakylässä nähtiin 11m (KLi,JRu,EV). Muut vähintään 7 linnun päivät olivat 17.4., 20.4. ja 21.4. Kevään viimeinen muuttava "hiha" havaittiin jo 29.4. Liperin Heponiemessä (UP), jolloin 1 lintu viuhti kohti pohjoista. Tämän jälkeen havaitut linnut olivat reviereillään kierteleviä yksilöitä.

Piekana *B. lagopus*
Kevään ensimmäinen piekana havaittiin varsin aikaisin, sillä 26.3. Eno Haapalahdella tavattiin kiertelevä yksilö (PM,VK,JA). Seuraava "lago" nähtiin vasta 4.4. Rääkkylän kuiva-tusalueella (MMa). Lajille tyypilli-

Kalasääskiä nähtiin huhtikuun puolivälin jälkeen päivittäin muutolla. © Jari Vesterinen

seen tapaan havaintojen määrä lisääntyy huhtikuun puolenvälin aikoihin, jolloin piekanojen massat ohittavat P-K:n. Jo 16.4. havaittiin yhteensä 33 lintua. Parhaana yhteissummana Rää Haapasalmen 12m lintua (MH). Seuraavana päivänä muutto vain kiihtyi yhteissumman ollessa 88 lintua. Paras kerääntymä oli Joe Iiksenniityn 8p lintua (AL). Päivän parhaat muuttosaldot revitettiin Joe Rantakylästä 25m (KLi, EV), sekä Kit Niinikummusta 35m (MH). 18.4. kirjattiin kevään paras piekanasaldo 105m, parhaana paikkana Joe Rantakylä 39m (KLi, JRu, EV). Tämän jälkeen muutto hiljeni ja viimeiset 2 muuttajaa havaittiin 22.5. Kit Hatunvaarassa (PZ, MH).

Maakotka *Aquila chrysaetos*

Kevään aikana havaittiin edellisvuosiin verrattuna vähäisesti maakotkia, saldon jäädessä 7 lintuun. Kevään ensimmäinen kotka havaittiin 16.3. Vär Räköntornista (PZ). Ilahduttava muuttokeskittymä havaittiin 18.4. Kon Verkkovaarassa, jossa havaittiin 3p/m (PM ym.). Kevään kaikki maakotkahavainnot ovat taulukossa 5.

Kotkalaji *Haliaeetus/Aquila*

Kevään aikana vain 6 kotkaa jäi lajilleen määrittämättä (taulukko 6), jotka maa- ja merikotkien kanssa yhteenlaskettuna antavat kevään kotkasaldoksi 45 lintua.

Kalasääski *Pandion haliaeetus*

Ensimmäinen "pandari" ilmestyi

16.4. Vär Sääperiin (HKi). Tämän jälkeen lintuja alettiin havaita päivittäin niin muuttavina kuin paikallisinakin. Mitään varsinaista muuttopiikkiä ei tänä vuonna havaittu ja paras päiväsaldo jäikin 3 kiert/m, jotka havaittiin 25.4. Toh Valkeasuolla (MH). Viimeinen muuttava lintu havaittiin 13.5. Pyh Mulonmäellä (AO).

Taulukko 5. Kevään 1999 maakotkat

16.3.	Vär Räköntomi	1 NE	klo 10.50	PZ
2.4.	Juu Polvelä	1 ^{2-kv} m		Tenho Toivanen/HL
18.4.	Kon Verkkovaara	3p/m	klo 11.30	PM ym.
27.4.	Vär Sääperi	1 ^{2-kv} N	klo 13.17—30	HKo, PH, HPö ym
6.5.	Out Sysmäjärvi	1 ^{3-4-kv} N	klo 9.05—20	HKo ym.

Taulukko 6. Kevään 1999 määrittämättömät kotkat

10.3.	Kon Jakokoski	1m	klo 9.40	MP
17.3.	Eno Luhtapohja	2		maallikot/PZ
5.4.	Vär Uusikylä	1 N	klo 12.20	HKi
19.4.	Kon Jakokoski, Näikövaara	1kiert/S		MP
23.5.	Rää Samppaanniemi	1p/m	klo 18.00	MH

Tuulihaukka *Falco tinnunculus*
Kevään ensimmäinen "tinnu" muutti 28.3. Vär Uusikylässä pohjoiseen (HKo,JuA,JRu,Ev,PZ). Samalla paikalla nähtiin lintu myös seuraavana päivänä (HKi). Huhtikuun puoliväliin tullessa havaintojen määrät kasvoivat mukavasti ja parhaat saldot revitettiin 17.4. Kit Niinikummusta 4m+1p (MH), sekä 18.4. Joe Rantakylästä 7m (KLi,JRu,Ev). Vappupäivänä havaittiin Kon Pitkärannassa 4p "tinnua" (KV,Hely Varonen).

Ampuhaukka *F. columbarius*
Ensimmäinen havainto viittaa vahvasti talvehtivaan lintuun, sillä 27.2. Joensuun Nolkakassa (UP) havaittu paikallinen lintu tuskin on muuttava. Seuraavaa havista sitten saatiinkin odottaa maalisuon loppuun, sillä 28.3. Juu Kannaksella havaittiin 1m (AsP). Huhtikuulle tullessa havaintojen määrät

kasvoivat, mutta mitään muuttopiikkiä ei kevään aikana havaittu.

Nuolihaukka *F. subbuteo*
Tänäkin keväänä Vär Sääperissä tehtiin ensimmäinen "subari" havis jo 5.5., jolloin paikalla havaittiin paikallinen lintu (HKo,JRu,JuA ym.). Tämän jälkeen havainnot keskittyvät toukokuun jälkipuoliskolle, mutta mitään selvää muuttopiikkiä ei ha-

vaittu. Paras muuttosaldo havaittiin 13.5. Vär Räiköntornista 3m+1p (PZ).

Muuttohaukka *F. peregrinus*
Kevään aikana havaittiin yhteensä 6 yksilöä (taulukko 7), mikä on varsin mukava määrä. Vanhat linnut muuttavat nuoria muutamaa viikkoa aikaisemmin pesimäsoilleen, sillä toukokuun puolivälin jälkeen kehiin tulevat 2-kv linnut.

Taulukko 7. Kevään 1999 muuttohaukat

9.5.	Vär Sääperi	1ad p		AL,TT
12.5.	Vär Sääperi	1ad p		Jarmo Pirhonen
14.5.	Kon Pitkäranta	1ad hetken p	klo 14:20	KLi
17.5.	Joe Linnunlahti	1 ^{2-kv}	klo 7:20	KLi
23.5.	Lip Viinjärvi, Kontkala	1 ^{2-kv} p		KLi,LL
2.6.	Ilo Patvinsuo, Teretinniemi	1p	klo 8:30—	Jari Kouki

ARKTIKA ja ISOT LINNUT

Markku Halonen

Kaakkuri *Gavia stellata* (60)
Normaalin niukasti. Maakunnassa pesivät linnut saapuvat hiljalleen jo vapun molemmin puolin, kun taas varsinaiset Siperian massat menevät myöhemmin rajan takaa. Ensimmäiset ruostekurkut kelluivat 24.4. Out Sysmäjärvellä (JA ym.). Vapun tienoilla näkyi yksittäisiä, kunnes 4.5. Sysmäjärvellä tavattiin kevään paras keskittymä, kahdeksan lintua (HKo, Liisa Niikko ym.). Kuun loppuun asti nähtiin vain muutamia kaakkureita kerrallaan, eikä mistään sen selvemmästä muutosta voi puhua. Normaaliin päämuuttoaikaan sattui vain yksi päivä, jolloin kaakkureita nähtiin useassa paikassa: 22.5. Joe Linnunlahdella 4m (HKo ym.), Vär Räikönvaarassa 4m (HKi) ja Kes Rastissa 3p (MH).

Kuikka *G. arctica* ja *Gavia* sp. (900)
Kuikalla oli varsin samanlainen esiintyminen kuin edellisenäkin keväänä. Vapun molemmin puolin tavattiin

pieniä ryhmiä ja yksittäisiä lintuja (PK:n pesimäkantaa), ja kuun lopulla pieni muuttopiikki varsinaisen Suomenlahden massamuuton yhteydessä. Ensimmäiseksi kuikka ehätti 21.4. Kit Hyypiille (MH). Tästä havainnot rupesivat runsastumaan, ja 26.4. Sysmäjärvellä oli jo 14 p (UP). Vapun aikaan kuikkia oli yleisesti paikallisina ja lintuja viuhkoi myös muutolla. Toukokuun alkupuolen paikalliskeskittymät jäivät kuitenkin kaikki enimmäkseen 10:een lintuun.

Kuun loppupuoli tarjosi kuitenkin mukavia pikkumuuttoja: 19.5. Joe Linnunlahti 94 m (KLi), 20.5. Kit Muljula 180(11a) m (MH) ja kevään paras valkosposkiaamuna 22.5. Linnunlahti 29 kuikkaa ja 264 (12a) m *Gavia* sp:tä (HKo ym.). Outoa oli, että yleensä hyvällä *Gavia*-reitillä Kes Rastissa nähtiin hyvin vähän *Gavioita*. Vielä seuraavana päivänä, 23.5., muutti Kes Rastissa 90 (PZ) ja Pyh Niitylähdessä 35(3a) *Gaviaa* (MP).

Lapasotka *Aythya marila* (45)

Tavallisen niukasti, varhaisin 13.5. Kit Päätyeenlahti 2 p (UP). Suurimmat parvet olivat 20.5. Joe Linnunlahti 6p (HKo,KLe), 23.5. Joe Höylas a18 ja a12 p (AL,UP).

Alli *Clangula hyemalis* (9500)

Ensihavainto tehtiin myöhään, vasta päämuuton kynnyksellä: 13.5. Lie Pielinen 2p (AH). Tässä vaiheessa oli Virossa jo nähtävillä kymmenien tuhansien vesilintujen iltamuuttoja. Pohjoiskarjalaisittain päämuuttoon päästiin käsiksi 17.5., jolloin illalla Kes Rastissa oli 2100p/m (MH), (luvat sisältävät myös määrättämättömät vesilinnut). Edellisenä yönä ja aamuna Hummonselälle seisautuneet allit olivat kasautuneet tiiviiksi parviksi Rastin niemen kaakkoispuolelle, josta ne sitten läksivät muutolle. Selän yllä kiertelevästä alliparvesta lähti nousuvaiheessa mahtava hoilutus.

Seuraavana päivänä eli 18.5. Hummonselällä kellui vain 400p/m. Tämä oli kuitenkin vesilintujen päämuuttopäivä Suomenlahdella. Illalla tuli tieto todella rajusta vesilintumuutosta Viron luoteiskulmassa eli Pöösaspean niemessä. Muutto oli ollut kovaa myös yöllä. Kohtalaisessa luoteistuulessa mennyt massa "painautui" niin tiiviisti Viron pohjoisrannikolle, ettei-

vät suomalaiset stajarit tienneet siitä mitään.

19.5. koekäynti rajanpinnassa Kit Hatunvaaralla osoitti alleja ruiskivan illalla korkealla 420(3a) m (MH), mutta muuten kevätallien stajaaminen mantereisella paikalla osoittautui jälleen epätoivoiseksi. Joe Pyhäselällä kellui samana päivänä 350 vesilintua (PZ). Edelleen 20.5. muutti Kit Muljussa illalla kaksi parvea, joissa yhteensä 1000 lintua (MH). Nämä olivat aivan ilmeisesti Hummonsälältä liikkeelle lähteneitä lintuja. Yöllä meni muuttoa lännempänäkin, sillä 21.5. aamulla näkyi Joe Linnunlahdella 250m+300p (HKo,UP ym.), ja Lie Pie-lisellä 360p (MT).

Lopulta koitti P-K:n kevään paras allipäivä. 22.5. aamulla mylläsivät valkoposket tyynessä/kaakkoistuulisessa säässä pitkin läänin eteläosaa, ja siinä imussa pyörähti Kes Rastissa 1500m+1000p allia (MH). Illalla ohitti Kit Muljulan pudotuslaiturin 2620(8a) m allia (MH). Joensuussa lensi yhteensä 530 vesiäistä (HKo,UP). Myös Suomenlahdella havaittiin kohtalaista vesilintuliikennettä (Söderskär 170 000). Seuraavaksi aamuksi meno oli jo rauhoittunut, Rastissa 260m+200p (PZ) ja Pyh Niitylahdessa 169m (MP), jotka myös olivat kevään viimeiset allit.

Mustalintu

Melanitta nigra (2200)

Etuilija saapui 23.4. Joe Linnunlahdelle (HKo) ja kaksi lintua ehätti 25.4. Lie Pankajärvelle (JH). Tämän jälkeen pieniä parvia viiپی läänin sulapaikoilla. Vasta 17.5. käynnistyi päämuutto, jolloin Joe Höylasilla 480(2a) m (AL). Seuraavina päivinä paikallisparvet olivat muutamien kymmenien lintujen kokoisia, ja niitä nähtiin mm. Kes Rastissa ja Pyhäselän pohjoispäässä. 20.5. muutti Joe Aavarannalla 380(3a) (PZ) ja Höylasilla a100 (UP). Edelleen 22.5. aamulla Kes Rastissa meni 280(2a) ja illalla Kit Muljussa 190(4a) (MH). 23.5. Rastissa meni 28 muutolla ja 200 oli paikallisenä (PZ). Tästä eteenpäin muutto hiipui nopeasti.

Pilkksiipi *M. fusca* (45)

Samanlainen esiintyminen kuin lapsotkalla, jonka kanssa niillä onkin melko samantapainen muuttokuvio. Aikaisimmat 14.5. Toh Peijonniemen-

lahti 6p (HKi). Kevään suurin parvi 18.5. Kes Rasti 20 p/kiert (MH) ja kaikki loput yksilöt tämän perään Joe Höytiäisen kanavan – Linnunlahden maastossa kuun loppuun asti.

Kahlaajat

Meriharakka

Haematopus ostralegus (15)

Kaikki havainnot: 5.5. Joe Höylas 2p (PZ), 15.5. Joe Kuhasalo 7p (AO), 21.5. Joe Ukonlahti 1m (UP), 30.5. Out Vuonos 2p (UP), 2.6. Kon Aavaranta 2m (PM) ja 6.6. Vär Sääperi 1kiert (HKi,E.Korhonen).

Tylli *Charadrius hiaticula* (14)

Yksittäisiä lintuja ja vain yksi parvi. Ensihavainto 27.4. Toh Valkeasuo 1p (HKo,Marko Jaakola ym.). Muut ajalla 16.5.—8.6. pääosin Out Vuonoksessa, missä suurin parvi, a6 p, paikalla 8.6. (PS,PPa).

Tundrakurmitsa

Pluvialis squatarola (4)

Ainoa havainto 3.6. Kon Pitkäranta 4 m (PM,RR,JA).

Pikkusirri *Calidris minutu*

Ainoat 26.6. Out Vuonos 2p (AV).

Lapsisirri *C. temminckii* (44)

Kohtalaisen paljon havaintoja ajalla 19.5.—5.6. Ensimmäiset 19.5. Joe Linnunlahdella, 5(2a) m (KLi). Yksittäisiä lintuja ja pieniä parvia tavattiin monilla eri paikoilla, suurin keskittymä oli 31.5. Kon Pitkärannassa, missä 15p/m (PM,JA).

Suosirri *C. alpina* (9)

Ainoat havainnot 16.5. Joe Höylas 3m (UP, AL) ja 19.5. Joe Linnunlahti 6(2a) m (KLi).

Jänkäsirriäinen

Limicola falcinellus (12)

Tyyppillisen tiivis esiintyminen touko—kesäkuun vaihteessa. Kaikki havainnot: 27.5. Ilo Koivusuo 1 yö. (PZ), 28.5. Joe Höylas 1m (UP), 29.5. 2m (AL), 31.5. Kon Pitkäranta 2p/m (PM,RR,JA), 1.6. Out Vuonos 4p (PS, PPa) ja 2.6. Joe Höylas 2m (PZ).

Suokukko

Philomachus pugnax (500)

Aikaisimmat havainnot ja molem-

missa tapauksissa kahdeksan linnun parvi ehätti 27.4. Vär Sääperille (HKo,Marko Jaakola ym.) ja 29.4. Lip Papelonsaareen (HKo, JRu, JuA ym.). Näiden jälkeen havainnossa on totaalin aukko, sillä seuraavat ilmoitetut linnut ovat vasta toukokuun puolivälistä. Päämuutto toukokuun puolivälin jälkeen, suurin paikallismäärä 16.5. Lip Hepolahti 40p (PZ) ja muuttoa 21.5. Joe Ukonlahti + Linnunlahti 130m (HKo).

Punakuuri *Limosa lapponica* (526)

Muutto alkoi 10.5., jolloin Lie Kevätlahdella 1p (JH) ja Toh Peijonniemenlahdella 60m (HKi). 13.5. muutti Joe Rantakylän ohii a200 (KLi) – mikä on suurin P-K:ssa tavattu parvi. Edelleen normaaliin päämuuttoaikaan 14.5. Kon Pitkäranta 40m (KLi), Out Maljassalmi 24p (HLV) ja Toh Peijonniemenlahti 162(3a) m (HKi). Seuraavana päivänä vielä Joe Hukanhauta 1p (AO), ja Linnunlahti 20m (HKo,AP), sekä viimeiset 16.5. Linnunlahti 10m (HKo) ja Out Sysmäjärvi 6m (PS, LV, Ilkka Stén).

Mustaviklo

Tringa erythropus (160)

Aikaisin 27.4. Juu Kaajanlampi 1p (HL). Mustavikloja tavattiin aina juhannuksen taakse asti, mutta kesäkuussa tavatut yksittäiset lentäjät ovat jo syysmuuttajia. Kevätmuutto huipentui toukokuun puolivälissä: 14.5. Joe Marjala 10m (PZ), Kon Pitkäranta 30p (JVe), Out Sysmäjärvi 20p (JVe) ja Toh Peijonniemenlahti 15m (HKi). 15.5. Toh Tammalahdella 17p (HKo,AP) ja 16.5. Kit Päätyeelä 20p (MH).

Punajalkaviklo *T. totanus* (10)

Havaintoja yksinäisistä linnuista laajalla alueella, ja yllättäen suurin osa jo huhtikuun puolella. Varhaisin 16.4. Kit Kytänniemessä (HKi) ja myöhäisin 27.5. Joe Höylaksella (JM/UP).

Karikukko *Arenaria interpres* (3)

Kaikki havainnot: 18.5. Joe Ukonlahti 1p (LL), 19.5. Joe Linnunlahti 1m (KLi, JRu), sekä 27.5. Joe Höylas 1p (JM,UP).

Vesipääsky *Phalaropus lobatus* (7)

Ainokaiset 26.5. Ilo Sonkajärvenrannanjärvi 5p (HPö) ja 2.6. Joe Höylas 2 m (PZ).

Merikihu*Stercorarius parasiticus* (21)

Kaikki havainnot: 18.5. Joe Linnunlahti 5m klo 12.12 (HKo), 18.5. 8m klo 19.27 (PZ), 19.5. 1m (KLi, JRu, KLe), 22.5. Kes Rasti 3m ja Kit Mujlula 1m (MH) sekä 23.5. Pyh Niittyalahti 3m (MP). Havaitut värimuodot jakautuivat seuraavasti: 16 vaaleaa ja 5 tummaa.

Merilokki *Larus marinus* (13)

Kaikki havainnot: 20.3. Joe Kontiosuo 1^{+4kv} N—NE klo 12.45 ad harmaalkin kanssa (KLi), 3.4. Eno Uimaharju Rahkeenvesi 2p (SL), 3.4. Kit Kiteenjärvi hapettimen sula 2ad p ja 4.4. 1ad p (HKo, MH), 11.4. Joe Karsikko 1ad NE klo 17.30 (HKo), 12.4. Joe Karsikon sula 1ad p hetken illalla (HHö), 13.4. Joe Kontiosuon jäteasema 1ad p (HKo), 14.4. Joe Karsikko 1ad p (HKo), 16.4. Kit Kiteenjärven hapettimen sula 2ad (HKi) ja Joe Kontiosuon jäteasema 2p (UP), 17.4. Joe Rantakylä 1ad m (KLi, EV), sekä 22.4. Lie Lieksanjokisuu 1p/NW 11.20 (JH).

Lapintiira *Sterna paradisaea* (15)

Kaikki havainnot: 14.5. Joe Linnun-

lahti 1p (KLe), 15.5. Kit Päättye Järvenpää 3(2a) läksi m klo 8.25—9.10 (HKo, AP), 15.5. Joe Linnunlahti 1p klo 6.20—7.20 (HKo, AP), 17.5. 5p klo 5.50—7.40 (HKo, KLi) ja 19.5. 2ad p (KLi, JRu), sekä 18.5. Joe Ukonlahti 3 ad p (LL).

Isot linnut**Merimetso***Phalacrocorax carbo* (18)

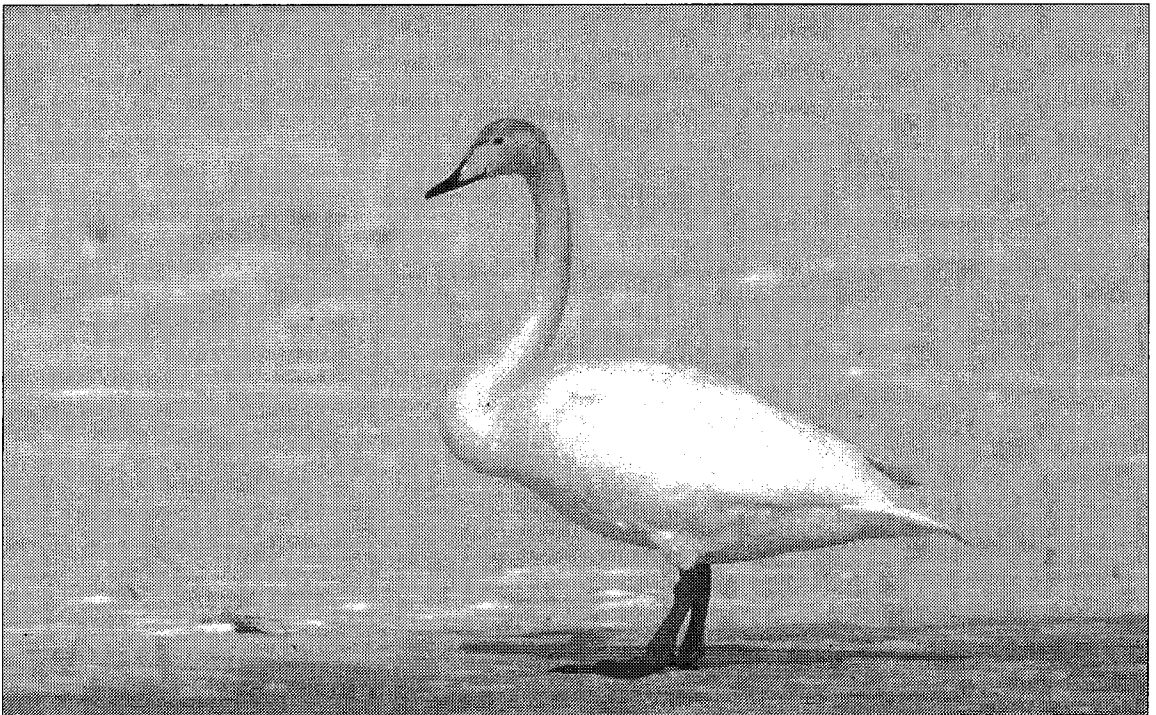
Melko laiska kevätmuutto, vain yksi vähän isompi muuttoparvi nähtiin. Kaikki havainnot: 13.—14.4. Joe Pielisjoki 1p (UP ym.), 16.4. Kon Mönni 1p (E. Kuikka, MP), 18.4. Joe Höylas 1p (UP), 28.4. Toh Peijonniemenlahti 10m (Jari Helstola), 29.4.—1.5. Kon Pitkäranta 1p (HKo ym.), 14.5. Toh Peijonniemenlahti 1m (HKi), 16.5.—18.5. Joe Kuhasalo—Linnunlahti 1p (AO ym.), 21.5. Lie Vaaranpahtaat 1p (EL) ja 22.5. Joe Linnunlahti 1m (HKo ym.).

Laulujoutsen*Cygnus cygnus* (1000)

Ensimmäiset saapuivat 21.3., jolloin

Joe Karsikossa 2p (TT) ja Kon Lehmossa 2m (KV). Seuraavina päivinä joutsenia alkoi näkyä koko läänin alueella 1—8 lintua kerrallaan sekä muuttamassa että paikallisina. Maa-liskuun suurin parvi oli 30.3. Eno Paukkajan 13p (JVe). Enon suuret sulapaikat houkuttelivat parhaiten joutsenia puoleensa myös huhtikuun alkupuolella, sillä esimerkiksi 5.4. Ahvenisella oli 18p (OG) ja Paukkajassa 32p (SL) sekä 10.4. Rahkeenvedessä 36p (KLe).

Kuun puolivälin jälkeen joutsenia näkyi myös peltojen tulvalammikoiden äärellä. Ehkä tulvalammikoista parhaiten lintuja veti puoleensa Toh Valkeasuo: 23.4. 42p, 25.4. 53p, 27.4. 50p, 1.5. 50p, 3.5. 24p (AL, KV, HKo ym.). Perinteisellä joutsenpaikalla Out Sysmäjärvellä lintuja laskettiin seuraavasti: 17.4. 13p, 24.4. 79p, 1.5. 80p, 4.5. 88p, 8.5. 90p, 10.5. 122p, 16.5. 80p, sekä vielä 19.5. 40p (AP, HKo ym.). Erikoista oli pitkä tasainen vaihe koko huhtikuun loppupuolen ja vapunseudun ajan, sekä suurimman määrän ilmaantumisen vasta pitkällä toukokuussa. Lintuja laskettiin sekä Lahden- että Sysmäjoen

Laulujoutsen on tuttu näky keväisillä sulapaikoilla. © Jari Vesterinen

suusta lähes päivittäin, ja vaikka määrät olivat päivästä toiseen samoja, ovat lintuyksilöt mahdollisesti vaihtuneet pikkuhiljaa muuton edistyessä.

Suurimpia joutsenkerääntymiä muualta edustivat parhaiten: 25.4. Eno Koidanlampi 39p (SL), 4.5. Pol Matkalahti 32p (AL), 5.—15.5. Toh Tammalahti 42p (HKO ym.), 18.5. Eno Retujärvi 34p (MP, J.Heikura).

Normaaliin päämuuttoaikaan havaittiin untuvapalloja myös ilmassa, parhaiten 26.4. Kit Kiteenjärven ympäristössä kolmen aamutunnin aikana muutti 80(5a) joutsen sp:tä (HKO ym.).

Kun totutusti joutsenet saapuvat aikaisin, aloittavat ne pesinnänkin mahdollisimman varhain. Nytkin toukokuun alkupuoliskolla olivat maakunnan joutsenet suurimmaksi osaksi pesilläään ja reviiereilläään, mutta loppukuusta alkoi pesimättömien luppovarpia näkyä siellä sun täällä. Näissä parvissa oli paitsi likaisenharmita, edelliseskänä syntyneitä ja vielä pesimättömiä lintuja, niin myös valkeita ilmeisesti esiaikuisia lintuja. Isoimmat luppovarpvet olivat huomiota herättävän isoja: 26.5. Rää Oravilahti 42p (MH), 1.6. Eno Siikavaara 41 m/kiert (MP), 2.6. Juu Kolinportti a15 E (JVe), 5.6. Val Pieni-Kalliojärvi 17p (HKO ym.) sekä 8.6. Juu Vuokonjärvi 13p (AL).

Pikkujoutsen *C. columbianus* (14)
Kaikki havainnot: 20.4. Vär Sääperi 2p (PH,HPö), 28.4. Kit Muljula 3m (MH) ja 15.5. Vär Sääperi 9 kiert (PS, Ilkka Stén).

Metsähänhi *Anser fabalis* (>6000)
Metsähänhiä nähtiin hienot 6000 lintua, ja siihen voitaneen vielä lisätä *Anser* sp:t ja määrittämättömät hanhet juuri *Anser*-muuton aikoihin, jolloin summa kasvaa 12000:een. Ensimmäiset linnut havaittiin Vär Sääperillä, 10.4. 5p (HKi) ja 11.4. 10p (TK). Tästä alkoikin sitten pikkuparvienväin muutto ja lepäily, mutta poikkeuksellisesti yhtään parempaa muuttua tai isoa lepäilyparvea ei havaittu. Huhtikuinen "taigametsähänhien" muutto oli siis hyvin tasainen, toisin kuin toukokuun puolenvälin "tundrametsähänhien" ja tundrahänhien muutto. Toukokuun alkupuoli oli edelleen rauhallisen ja varsinkin hil-

jaisen hanhimuuton aikaa. Mutta 13.5. alkoi tykitys. Stajaus yllättävän lännessä Joe Rantakylässä tuotti 500 määritettyä "rossicusta" eli "tundrametsähänhea" ja 1100 *Anser* sp:tä (KLi).

Lähempänä normaalia reittiä eli Vär Räkiköntornissa laskettiin myös valppaasti (*Anser*)hanhia, tuloksena 1930 lintua ajalla 11.45—14.40 (PZ). Samaan aikaan tarkkailu Toh Pejoniemenlahdella paljasti muuttorintaman olevan melko leveän, siellä ajalla 10.30—13.30 muutti 1350 hanhea (HKi). Myöhemmin iltapäivällä muutto jatkui edelleen aina iltaan asti ainakin Värttilässä vajaan tuhannen hanhen edestä (HKi,AN). Ennätyksellisen kovan muuton nähtyjen lintujen päivän summa oli Värttilän ja Tohmajärven alueella hienot noin 4000 hanhea. Määritykset jäivät pääasiassa *Anser* sp -tasolle, ja lähes kaikki lajilleen määritetyt olivat metsähänhiä. Tämän jälkeen muutto hiipui, kunnes viimeiset muutolla pyssäytyneet metsähänhet, 50 yksilöä, löytyivät 26.5. Ilo Pikku-Aunuksen pelolta (PZ).

Tundrahänhi *A. albifrons* (200)
Kohtalaisen mukavasti havaintoja. Ensimmäiset kaksi yksilöä tavattiin 17.4. Lip Papelonsaareissa (HKO,AP). Tästä eteenpäin nähtiin yksittäisiä lintuja ja pienen pieniä parvia monin paikoin. Parhaimmin kilpihanhia veti puoleensa Toh Valkeasuon, missä 23.4. 14p, 25.4. 8p, 27.4. 6p, 1.5. 20p, 5.5. 16p, 10.5. 19p, 13.5. 30p ja 14.5. 7p (AL,KV ym.). Paikalla viipyi 10.—14.5. myös kaularengastettu lintu. Toinen kaulapannallinen ohitti 6.5. Vär Sääperin kuuden linnun parvessa (KLi,AP). Sääperillä tundria oli paikallisena vasta toukokuun puolella, enimmillään 9.5. 22p (KV). Muuttavia pikkuparvia tavattiin aina valkoposkipäivään eli 22.5. asti, mutta muuten myöhäisiin havainto meni jo reippaasti kesän puolelle: Sääperillä 13.6. 1p (K. Reinikainen, T. Metsänen) ja 17.6. 3p (A. Peltonen ym.).

Sepelhanhi *Branta bernicla* (14000)

Kerrankin vähän enemmän havaintoja, josta kiitos myös valkoposkihanhille, sillä sepelhanhien "massat" tulivat niiden imussa sisämaan halki. Suurin osa havainnoista siis valko-

poskipäivänä 22.5.: Joe Rantakylä 400(3a) (HM), Kon Pitkäranta a250 (HM), Pyh Niittylähti 1050(3a) (MP), Vär Räkikönvaara 575 (HKi), Vär Uusikylä 100 (TK,JP) ja huippuna Kit Hatunvaara yhteensä vähintään 4500 (PZ,AP,KLi,MH). Aamupäivä oli seplujen suhteen hiljainen, vaikka tosin niitä oli monesti lyöttäytynyt valkoposkihanhiparviin. Hatunvaaran hanhet menivät kolmen ensimmäisen iltapäivätunnin aikana, jolloin näkyväisyyttä häittäsi aurinkoiselle kevätpäivälle niin tyypillinen väreily. Isokin parvi saattoi yhtäkkiä kadota näkyvistä väreilyn ja hentojen pilvien aiheuttamaan kangastukseen.

Varaa parempaankin olisi ollut, sillä poikkeuksellisen läntistä reittiä valkoposkien imussa sisämaan halki läksi aamulla tulemaan ainakin 15000 sepelhanhea (Kouvolan summa). Myös Hangon luoteispuolella sijaitsevassa Dragsfjärdissä nähtiin paljon sepluja, 30000 lintua, jotka voivat hyvinkin suunnistaa mantereelle ylle. Perinteisesti Suomenlahdella meni Viipurin kautta 34000 seplua, joista ei Hatunvaaralla tiedetty mitään (menivät luultavasti muutaman kymmenen kilometrin päässä liian idässä).

Illalla aivan iltahämärissä Porkkalla nähtiin kaksi jättiläisparvea, yhteensä 35000 lintua. Niin myöhään alkanut muuttorynnistys pitäisi näkyä ainakin ajallisesti eli aamutui- maan myös P-K:n leveysillä, ja niinpä seuraavana aamuna, 23.5., oli sitkein eli PZ stajaaamassa Kes Rastissa mukavana saldona 5450(9a). Muualta havaitut yli sadan parvet olivat Joe Höylaksen 150 (AL,UP), Joe Rantakylän a500 (HM) ja Lie Patvinsuon 200 (MrK). Aamulla olisi kannattanut olla aikaisin passissa myös Hatunvaaralla - ehkä sielläkin olisi nähnyt mukavaa muuttua. Valitettavasti vain tietä Porkkalan parvista tuli vasta myöhään seuraavana päivänä, joten ainakaan minulla ei ollut tarpeeksi intoa nousta kukonlaulun aikaan. Niinpä sitten sain herätä Rastissa olevan Zerren soittoon ja hänen hehkuteluihinsa hienoista sepelhanhiparvista. Normaaliin päämuuttoaikaan eli toukokuun viimeisellä viikolla ja kesäkuun alussa ei sitten enää sepelhanhia juuri havaittu, viimeinen 11.6. Lie Kevätmiemessä 1p (EL).

Valkoposkianhi *B. leucopsis* (94000)

Historiallinen kevätmuutto P-K:ssa. Ensimmäiset kolme lintua viuhkoivat metsänhanhiparvessa 13.5. Joe Rantakylässä (KLi). Mielenkiintoinen oli myös havainto 21:n lepäilevän linnun parvesta Lie Riikolanlammen maastosta 19.—21.5. (JH). Mutta

tämä vain lämmittelynä. Sääkartta oli harvinaisen selvä jo edellisinä päivinä, valkoposket menisivät lauantaina, 22.5., heti kun tulisi kunnan etelä-pasaati myötätuuleksi...

Aamutuimaan 22.5. Viron luoteisnurkassa eli Pöösaspean niemessä oli muutto täydessä käynnissä. Jo yöllä olivat

massat olleet liikkeellä, ja vielä aamun kolmen ensimmäisen tunnin aikana meno oli mukavaa, yhteensä 50500 valkoposkea matkalla kohti Suomea. Muutto loppui klo 7 maissa. Huolimatta edellisen kevään oharista olivat P-K:n miehet nyt valppaina asemissaan (autuaan tietämättöminä Viron tunnelmista). Mutta aamun valjettua kiiri viesti paitsi Suo-

“Hanhet tuloo!”

Illalla ei meinannut uni tulla. Kevät oli kukkeimmillaan ja yöstä oli tulossa tyyri ja kaunis. Tiesin että Zerre oli jo Hattulla passissa - kuuntelemassa mahdollista yömuuttoa ja nukkumassa autossa aikaista aamunousua varten. Itsekin painuin pehkuihin, vaikka teki kovasti mieli heittää pidennetty yökeikka suoraan Rastiin. Mutta aamusarastuksen aikaan jo ajelinkin pitkin Purujärven koillisrantaa seuraavaa pikataivalta. Syvänsisinenä siintävä vesilakeus pilkotti kilkareita kutsuvasti mäntyjen välistä. Tai vaan lintutilanne oli toistaiseksi täysi arvoitus. 130:n valkoposken parvi mönki selältä suoraan tien yli. Lisäsin kaasua, sillä en halunnut missata yhtään parvea. Kala-tiirat läksivät lentoon vanhoilta tukinuitto-ukoilta, kun kurvasin Rastin niemennokkaan.

Puruvedellä hoilasi mukava tuhannen allin parvi pidellen joukossaan mustalintuja ja pilkkasiipiä. Läheisellä lammella pesivät kaakurit olivat aamu-uinnilla. Kaulushaikara veteli harvakeltaan sumutorven narusta, vaikka näkyväisyys oli erinomainen. Takametsästä kantautui miellyttävä turturikyökyyn hurina. Äänet kuuluivat kauas, sillä oli aivan tyven. Sää tuntui jopa liian maitomaiselta hyvän muuton näkemiseksi, mutta luulot häihäivivät nopeasti: pilpassa olivat ensimmäiset viestit kunnan muutosta Helsingin alueella ja siitä aina Kouvolaa kohti, muutamia kymppitonnieja oli tulossa. “Massat ovat siis lähteneet liikkeelle!”, hykertelin hiljaa. Ensimmäisen tunnin aikana meni myös Rastissa parikymmentä parvea, mutta kiirettä ei vielä ollut.

Kahvinjuonnin ja kännykältä leikkimisen yhteydessä ihailin vessaparvea, joka kiersi rinkiä yläpuolellani. Tuhannen allin ja parin sadan mustalinnun siivistä lähti mahtava viuhina. Simahäntien rohkeus ei riittänyt mantereeseen ylle lähtemiseen, vaan parvi tyytyi vetäytymään alas pintaan. Niin kuin usein Rastissa, pintamuutto ohjautuu suoraan Puruveden pohjoisrantaan, josta linnut viimeisesti joutuvat pakon edessä ennemmin tai myöhemmin mantereeseen ylle. Tätä reittiä matkasi myös muutama todella nopeasiipinen merikihu.

Kari Kärkkäinen Imatralta sekä KLi Joensuusta olivat lähimmät yhdysmieheni, jotka kertoivat pilppauutisia. Olin myös itse luvannut tehdä hanhiehäilyksen usealle ihmiselle. Lisäksi soittelin tai laitoin tekstiviestejä monille muille, ja myös minulle päin tuli jatkuvasti soittoja. Piippaan tuli koko ajan entistä hurjempia lukuja Etelä-Suomesta, ja varsinainen massa alkoi uhkaavasti lähestyä. Esimerkiksi Savitaipaleella, joka on Rastista suoraan lounaaseen hanhentietä kahden lentotunnin päässä, oli

mennyt mm. klo 6—7 välillä 10 000 hanhea. Käsitin olevani mitä otollisimmalla paikalla, sillä massa oli lähtenyt tulemaan hyvin länneestä. Imatran suunnalla lintu-ukot olivat ajaneet rallia pitkin Saimaan sydämeen meneviä kyläteitä huomattuaan olevansa liian idässä. Lopulta heidän strajauksensa meni oikeaksi sähellykseksi, sillä perille päästyä muutto siirtyi nopeasti länneestä itään. Ongelmia oli tullut myös täysmiehitettyjen autojen ja havainnointipaikan hakemisen kanssa - vaikka ehtiväthän hekin varmasti nähdä ihan tarpeeksi hanhia.

Lopulta päämuutto alkoi myös Rastissa: ennen kahdeksaa molemmilta puolin oli tulossa lupaavan näköisiä auroja. Haukahtelu kuului jo kaukaa ja vähintään yhtä kaukaa aloin vetää putkella parvia puhtaiksi harvinaisemmista hanhista. Parvet vain tuntuivat olevan kovin lajpuhtaita, sepelhanhia oli sentään lyöttäytynyt joukkoon tummaan. Kiilkeää vaihetta kesti aina lähelle yhtätoista, jonka jälkeen muutto oli lopullisesti siirtynyt liian itään Rastista katsottuna. Loppuvaiheessa lähellä Kesälähdän kirkonkylää näytti koko taivaanrannan pituudelta matkaavan mahdollittomia mollukoita, joista parvien eritteleminen oli mahdotonta. Aikani jahkailtuani läksin pois Rastista tarkoituksena siirtyä vaikkapa Sarvisaloon. Matkalla ollessani Käki soitti Imatralta, että siellä on juuri menossa melkoisia muodostelmia viimeistalvisen kouluni yli, joten lisää oli vielä tulossa.

Matkalla meni edelleen useita parvia, kunnes olin Sarvisalossa. Vaikka saarella on hakkuuaukkoja ja paljon mökkejä, pidin kuitenkin maisemasta. Koivut heijalsivat hiirenkorviaan, puhdas ja hiekkarantainen Pyhäjärvi kutsui uimaan, valkoposket haukahtelivat yllä, ja kirjosiopot lauloivat pöntöillään. Kevään ensimmäinen kuhankeittäjä oli laittanut tulen paransa alle ja nuoli-haukat syöksyivät vanhaa variksenpesää ihailen. Muutaman hienon parven jälkeen muutto alkoi kuitenkin jo hilpuia, ja niinpä lopulta päätin kövästä ikään kuin posmennessä vielä Hatunvaaralla poikia molkkuaamassa.

Pellolla oli myös leppoisa tunnelma pahimman kiireen jo tauottua. Vain Limppu oli jotenkin vetämättömän näköinen edellisillan “hanhivalvojaisten” jäljiltä. Muutama iso sepelhanhiparvi meni lännen puolelta koilliseseen. Tuuli oli leppeä ja suoraan kaakosta, ja se oli ollut Suomenlahdella 10 m/s aamun aikana. Kaakoksu-tuuli siis lähetti hanhet sisämaan miesten ihalltaviksi. Zerre kertoi aamutunnelmistaan ja soitostaan kaukohaku-keskuksen tädille. Hän oli kehottanut tättä keittämään kahvia ja haallmaan lisää porukkaa päivystämään, sillä tiedossa olisi vuoden kiivain piippapäivä, niin kuin se olikin (piippari taisi mennä ympäri muutaman kerran).

menlahden rannikon hanhimassoista, niin myös Kit Hatunvaaran pikkuparvista - muutto oli alkanut.

Muutto oli siis hiljalleen käynnissä jo aamuhämärissä, ja se huipentui Pohjois-Karjalassa klo 8—10, jatkuen aina iltapäivän puolelle. Aamutui- maan parvia meni melko lännessäkin, mutta juuri kiihkeimmän vaiheen alettua muutto suppeni lähinnä rajan pintaan. Kes Rastin ohi muutti 25500 hanhea (joista 12500 määritettyä) klo 5.15—10.45 (MH ym.). Nämä hanhet lensivät kaikki Puruveden yllä, ja olivat samoja kuin mm. Savitaipaleella nähdyt. Tästä eteenpäin muutto loppui Rastista nähtynä, mutta havainnointia jatkettiin idemmässä eli Sarvisalossa tulok- sena 4500 hanhea klo 11—12. Puolenpäivän aikaan muutto oli jo käytän- nössä hiipunut ainakin valkoposkien osalta.

Kiteen Hatunvaaralla tehtiin ke- väistä hanhihistoriaa, sillä siellä päi- vän saldo oli vähintään 70000 han- hea, joista 66500 olivat joko määritet- tyjä tai ilmeisiä valkoposkia (PZ). Il- tapäivän puolella massasta laskettiin vain 6000 valkoposkea/AB:tä määri- tettyjen sepelhanhien lisäksi (PZ,MH, AP,KLi). Aurinkoisen kevätpäivän autere haittasi Virossa havaitun aamumassan näkemistä - se olisi ollut kohdalla klo 10—13. Itäisestä havain- nointipaikasta johtuen voi olettaa, että Hatunvaaran hanhet olivat pit- kälti samoja kuin mm. Joutsenon ja Parikkalan ohittaneet.

Hatunvaaran naapurissa Värtsi- lässä hanhia muutti myös mukavas- ti, vaikka yli puolet koko massasta ehti painua itärajan tuolle puolelle jo ennen Hatunvaaraa. Rääkönsalossa laskettiin 33572(133a) hanhea, joista määritettyjä valkoposkia oli 10980 (HKi). Vertailua Rääkönsalossa kor- kealla huipulla sijaitsevaan tarkkailu- paikkaan antoi samanaikainen las- kenta Hopeakallion pellolla, jossa summa oli 27400 hanhea (12600 mää- ritettyä "valkkaria") ajalla 6.45— 12.00 (TK,JP). Olen tulkinut Rastin ja Värtsilän linnut samoiksi, mutta kuitenkin pitkälti toisiksi kuin Ha- tunvaaralta nähdyt, sillä muuttorin- tama ei ollut täysin hallittavissa yh- destä ainoasta pisteestä.

Kaiken kaikkiaan valkoposkien muuttorintama oli Etelä-Karjalan

korkeudella noin 100 kilometriä le- veä, ja muutto alkoi ensin lännessä siirtyen sitten nopeasti itään. Kahden vierekäisen paikan, Joutsenon (65000 hanhea) ja Savitaipaleen (64500) hanhet olivat kartan pe- rusteella eri lintuja, ja kun siihen lisä- tään vielä reuna-alueet (Virolahti— Viipuri sekä lännessä Vihti) saadaan koko valkoposkihärdellin kooksi vähintään 140000 lintua, ja lisäksi tu- levat vielä sepelhanhet, joita meni noin 70000. Pohjois-Karjalassa näkyi tästä massasta ainakin 100000 han- hea.

Muualla ei massoista tiedetty juu- ri mitään. Joensuun korkeudella meni vain muutama hassu parvi, parhaiten Pyh Mulossa, missä 400(7a) klo 7.15—9.10 (KLi,AP) sekä Joe Linnunlahdella yhteensä 600 muuttohanhea (HKo ym.). Vielä illal- lakin nähtiin joitakin irtoparvia, kut- ten Kit Muljussa 400(3a) klo 19—21 (MH). Parvia meni myös yöllä, sillä Lie Kotolassa kuului kahden muutto- parven ääntä heti puolenyön jälkeen (AK).

Massan jälkeisenä päivänä eli 23.5. olikin pienen jälkimassan vuoro. Kes Rastin aamustaijauksella nä- kyi sepelhanhien lisäksi 1300 hanhea, joista 600 oli valkoposkia (PZ) ja Kit Potoskavaarassa hyvä ryntäys 1050(3a) valkoposkea klo 16—16.45 (UP). Ainakaan aamupäivän aikana ei kysymyksessä ollut mitenkään kova muutto, mutta yleensä hei- kommin havainnoidun iltapäivän ai- kana olisi ehkä näkynyt enemmänkin hanhia. Tämän jälkeen satunnaisia lintuja tai pikkuparvia muutti mu- tamia aina kuun loppuun saakka. Viimeiset havainnot tehtiin yllättäen kesäkuun puolella: 1.6. Out Vuonos 2p (PS,PPa) ja 3.6. Vär Sääperi 6kiert (V.Salakka).

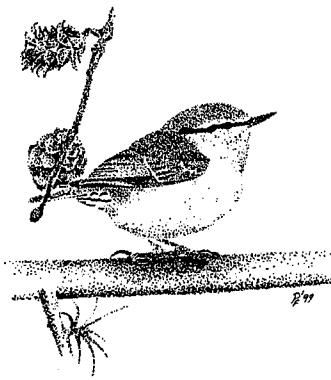
Kanadanhanhi *B. canadensis* (40)
Ensimmäinen jättihanhi muutti 30.3. Kit Puhoksessa (J.Taipale). Värtsilässä nähtiin hyvänä kakkosena itään mat- kalla ollut lintu 1.4., liekö vaikka ollut sama yksilö (HKi). Mutta varmasti uutta kanadalaisvertä löytyi 6.4. Kit Juurikasta, missä ilmeisesti Juurikka- salmessa 6p (M.Tynnälä), sekä 8.4. Kit Puhoksen Koivikon pelloilta 15p (TT). Tällä eteläisen Kiteen alueella pesiikin suurin osa läänin hanhista, ja linnut pyrkivät varaamaan reviirsinsä mah-

dollisimman aikaisessa vaiheessa. On silti vaikea sanoa, ovatko milloin Juu- rikan suunnalla olleet hanhet samoja kuin esimerkiksi Puhoksen pelloilla päivää myöhemmin nähdyt. Joka ta- pauksessa 15.4. Kit Suoparsaaren su- lassa oli 5p ja 17.4. Juurikkasalmessa 9p, lisäksi näinä päivinä muualla vie- lä yhteensä yhdeksän lintua (MH). Li- säksi kiteuja tavattiin aina silloin täl- löin Kiteenjärvellä, Päätyellä ja Mul- julassa.

Kiteen ulkopuoliset havainnot: 11.4. Joe Rantakylä 1p (HM,JHy), 17.4. Out Sismäjärvi 1p (HKo,AP), 18.4. Joe Rantakylä a3 W (KLi,JRu, EV), 21.4. Nur Arosalmi 2 (HL), 24.4. Rää Jouhtenuslampi 1kiert (MH), 27.4. Pol Nisjärvi 1p (AL), 27.4. Rää Oravilahti 1p (MMa), 29.4. Out Sys- mäjärvi 3—4p (HKo ym.), 1.5. Joe Rantakylä 2p (HHö), 2.—20.5. Rää Haapasalmi 2p (MH) ja 2.—10.5. Rää Oravilahti 2p (MH,MPe).

Kurki *Grus grus* (650)

Aikaisin pitkäkoipi ohitti 10.4. Joe Noljaan (PMa). Kuun puolivälissä yksittäisiä lintuja oli jo yleisesti aina Lieksaa myöten ja muutollakin alkoi näkyä pikkuparvia. Ensimmäinen vilkkaampi päivä oli 18.4., jolloin Joe Rantakylässä laskettiin 37(12a) (KLi, JRu, EV), Lip Pärnävaaralla 43(9a) (JMa) ja Kiteellä 76(16a) (MH, HKo). Pienempää muuttoa nähtiin mm. Lieksassa ja Kontiolahdella. Yl- lättäen tästä muodostuikin kevään vilkkain kurkipäivä, eikä perinteistä massaa kuun lopussa joko nähty tai sitten sitä ei mennyt. Osasyy massan puuttumiseen oli useiden päivien tasainen ja rauhallinen muutto juuri 17.—24.4. välisenä aikana. Silloin vallitsi harvinaisen lämmin jakso, jolloin suurin osa kurjista lienee saa- punut, osa ehkä etuajassa. Paikallistenkin lintujen osalta määrät jäivät vaatimattomiksi, vain kahdesti yli kymmenen lintua kerrallaan. Tämäkin voitaneen laittaa huhtikuisen eteläpasaatin piikkiin, sillä kurjet hakeutuivat suoraan reviereilleen heti muutolta tultuaan. Toukokuun puolella edelleen muuttavia pikkuparvia aina kuun loppupuolelle saakka, kevään paras paikalliskerty- mä oli 25.5. Vär Uusikylän 20p (HKi).

VAELLUS- LINNUT

Kalle Larsson

Lapinpöllö *Strix nebulosa*

Havaintoja maaliskuu—toukokuussa ilmoitettiin 16 yksilöstä.

Palokärki *Dryocopus martius*

Havaintoja maaliskuu—toukokuulta ilmoitettiin 25 yksilöstä, mutta ei yhtään muuttohavaintoa.

Käpytikka *Dendrocopos major*

Havaintoja ilmoitettiin maaliskuu—toukokuulta vain 9 yksilöstä ja kaikki koskivat pesimäpaikoilla oleilevia lintuja.

Pikkutikka *D. minor*

Pikkutikasta ilmoitettiin maaliskuu—toukokuulta mukavasti havaintoja, yhteensä 36 yksilöstä. Parhain keskittymä havaittiin 11.4. Kon Teerisaaressa 4Ä (HH,OG,VMS,JSa).

Pohjantikka *Picoides tridactylus*

Pohjantikasta tehtiin maaliskuu—toukokuussa havaintoja yhteensä 15 yksilöstä. Kaikki havainnot koskivat mahdollisesti pesimäseuduilla viihtyviä lintuja.

Tilhi *Bombycilla garrulus*

Runsasmarjaisen talven jälkeen tilhiä jäi P-K:aan pitkälle kevääseen. Heti maaliskuun ensimmäisenä päivänä havaittiin Joe Nolja-kassa n600 linnun paikallinen parvi. (UP). Lie Partalanmäessä havaittiin 14.3. 200p linnun parvi (KNU). Vielä huhtikuussakin havaittiin varsin suuria keskittymiä 14.4. Joe Rantakylä 120p (KLi) ja 17.4. Joe Rantakylä 350m+p (KLi). Vielä 17.5. yksi lintu pyöri Joe Rantakylässä (KLi).

Koskikara *Cinclus cinclus*

Maaliskuu—huhtikuussa ilmoitettiin yhteensä 5 koskikaraa: 25.3. Eno Aittovaara, Poikellus—Ylä-Paasilampi 2p (OG), 29.3. Kon Onttola, Höytiäisen kanava 1p (OG), sekä 5.4. Lie Laklajoki 2p (EL).

Pyrstötiainen *Aegithalos caudatus*

Maaliskuu—toukokuussa ilmoitettiin yhteensä 277 linnusta havainnot. Parhaat saldot havaittiin luonnollisesti maaliskuu—huhtikuussa 12.3. Kon Salmilammet 12 kiert (JVe), 22.3. Out Sysmäjärvi 12p (HLv), 28.3. Vär Pat-sola 14p (HKi), ja 2.4. Pyh Mulon pelot 30m (MH,HKo).

Pähkinänakkeli *Sitta europaea*

Kevään kaikki havainnot koskevat Kontiolahden pesivää paria.

Närhi *Garrulus galandarius*

Kevään petostajin yhteydessä havaittiin 3m närheä, 19.4. Joe Rantakylä 1m (KLi), 21.4. Joe Rantakylä 2m (KLi).

Pähkinähakki

Nucifraga caryocatactes

Pähkinähakkeja talvehti onnistuneesti mm. Joe keskustassa 5 yksilön voimin, 5.3. kaupungintalo 4p (UP) ja 10.3. Joe keskustasta 5p (JP). Vär Uudessaakylässä havaittiin 28.3. 1m (HKo, JuA, JRu, EV, PZ).

Tikli *Carduelis carduelis*

Kevään aikana havaittiin pääasiallisesti yksittäisiä lintuja, mutta 7.3. Lip Keskustassa havaittiin 7p linnun parvi (PP, KR).

Vihervarpunen *C. spinus*

Kevään isoimmat parvet havaittiin 4.3. Joe Nolja-kassa 10p (UP), 14.3. Lie Merilässä 10p (KNU), 16.3. Vär Räiköntorni 34m (PZ) ja 28.3. Kes Mäntyniemessä 50m (MH).

Urpainen *C. flammea*

Urpaisia havaittiin kevään aikana varsin mukavasti, suurimpien muutosten yltäessä 500 lintuun. Joe Kontiosuon jäteasemalla havaittiin 16.3. 125m (HKo), samaisena päivänä Vär Räiköntornissa muutti 326 lintua (PZ). Joe Kontiosuon jäteasemalla havaittiin 20.3. 500m lintua (KLi, LL). Samana päivänä havaittiin myös Joe Nolja-kassa 500m (PZ). Viimeinen suurempi muutto havaittiin 28.3. Kes Mänty-

niemestä, jolloin muutti 250 lintua (MH). Mielenkiintoinen kesähavis tehtiin 16.6. Joe Rantakylässä, jolloin siellä muutti 130 lintua "puita pitkin" N—NW klo 20.20—20.35 (KLi).

Tundraurpiainen *C. hornemanni*

Kevään aikana havaittiin vain yksi tundraurpiainen: 22.3. Kon Jakokoski 1p (MP).

Kirjosiipikäpylintu

Loxia leucoptera

Maaliskuu—toukokuussa havaittiin varsin mukavasti "kirjosiipikäppäreitä", yhteensä 37 yksilöä, suurimman parven ollessa 6 lintua, jotka havaittiin 28.5. Eno Siikavaarassa (MP).

Pikkukäpylintu *L. curvirostra*

ja käpylintulaji *Loxia* sp

Käpylintuja havaittiin varsin mukavasti pitkin kevättä. Jo 23.3. Kon Riihikankaalla havaittiin 66 linnun kiertelevä parvi (PM). Seuraava isompi parvi havaittiin 23.5. Pyh Niittylahdessa, jolloin muutti 35 lintua (MP) Suurin käpylintusumma havaittiin 22.5. Kit Hatunvaaralla, jolloin 90 lintua muutti E—SE (PZ).

Isokäpylintu *L. pytyopsittacus*

Isokäpylintuja havaittiin pitkin kevättä yksinäisiä lintuja. 23.3. Kon Romppalassa havaittiin 4 kiertelevää lintua (PM). Seuraava suurempi parvi havaittiin vasta 25.5. Joe Nolja-kassa, jolloin siellä havaittiin 4 p/m (UP). Todella hyvin "isonokkaisia" havaittiin lintukisan yhteydessä 5.6. Nur Mujejärvellä 20 p+m (HKo, PF, PP, Mel), sekä Nur Salmijärvellä 12p (AP, JP, P. Pirinen).

Punatulkku *Pyrrhula pyrrhula*

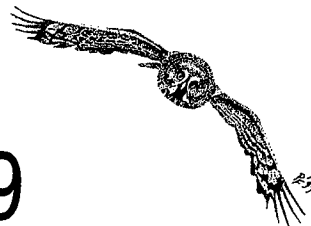
Ainoa isompi keräntymä havaittiin 23.3. Kon Romppalassa 31p (PM).

Nokkavarpuksen

Coccothraustes coccothraustes

Kevään yhteismäärä minimissään 9 yksilöä. Pääasiallisesti kevään havainnot keskittyvät Toh Uusi-Värtsilään (22.3.—14.4.), jossa parhaana päivänä 1.4. ruokinnalla havaittiin 5p lintua (Teija Hyttinen). Muut kevät-havikset tehtiin: 15.4. Juu Larinsaari 1p (HL), 17.4. Joe Rantakylä 1 E (KLi), 21.5. Kon kk 2p (R. ja M. Huuskonen/HH) ja 1.6. Kon kk 2p (R. Huuskonen/HH).

Pöllöjen pesintä Pohjois-Karjalassa 1999

Hannu Lehtoranta

Parin katovuoden jälkeen pöllöjä tarkkailevilla harrastajilla oli tarjolla paljon nähtävää, kuultavaa ja tutkittavaa. Edeltävien vuosien myyrähuiputtomuus korvautui nyt moniin kuntiin leviittäytyneellä myyrärunsaudella.

Entiseen tapaan aineisto koostuu petolintuvastaavalle toimitetuista havainnoista, joita on täydennetty P-K:n lintuverkon tiedoilla. Havainnoijia arvioin olleen viitisenkymmentä, joista hieman yli kolmellakymmenellä on havaintoja muutamaa yksittäistä enemmän. Anteeksi pyydellen jätän tällä kertaa havainnoijien nimilistan julkaisematta. Kiitos kuitenkin kaikille kortta kantaneille.

Tutkimustehosta

Maastossa oli eväät tutkitun vuosisadan osan parhaalle pöllövuodelle. Valitettavasti melkoinen osa esimerkiksi pöntöistä jäi jopa tarkastamatta. Henkilökohtaiset kiireet, poismuutot ja harrastuksen hiipumiset ovat jättäneet osan pesäkisterin materiaalista tutkimuksen ulkopuolelle.

Olen ottanut taulukkoon 3 vain ne pöntöt ja luonnonkolot, jotka on ilmoitettu tarkastetuksi minulle tai lintuverkkoon. Sen mukaan tarkastettuja pönttöjä olisi ollut 604 (v.-98 623), mutta Linnut-vuosikirjassa 1999 Pohjois-Karjalan lukemat poikkeavat siitä selvästi ylöspäin (759). Vuotoa en pystynyt selvittämään, joten toiveena totean, että havainnoijat kiinnittäisivät huomiota tietojen mahdollisimman tarkkaan ilmoittamiseen.

Pöllökuuntelut luonnollisesti piristyivät mukavasti, kun maastossa oli jotain kuultavaakin. Kuuntelukilometrejä kertyi ilmoitettunakin tuhannen luokkaa – todellisuudessa kilometrimäärä on varmaankin vielä suurempi.

Viirupöllön pesälle kiipeävälle rengastajalle ovat hyvät suojavarusteet tarpeen. Kuvassa viirun seurana puussa Jouni Lehtoranta.

© *Hannu Lehtoranta*

Ravintotilanne ja pesinnät

Myyrien määrät olivat pesinnöistä tulkiten hyviä laajoilla alueilla. Voisi todeta, että myyränsyöjillä oli hyvä ravintotilanne melkein koko Pohjois-Karjalassa lukuun ottamatta itäisimpiä kuntia.

Pesintöjen määrät olivat hyviä monilla lajeilla. Erityisen hyviksi muodostuivat pesintätulosta kuvaavat arvot. Tutkimuksemme ilmoitettiin yhteensä 458 pöllöreviiriä ja niiltä 194 varmistettua pesintää (v.-98 163/68).

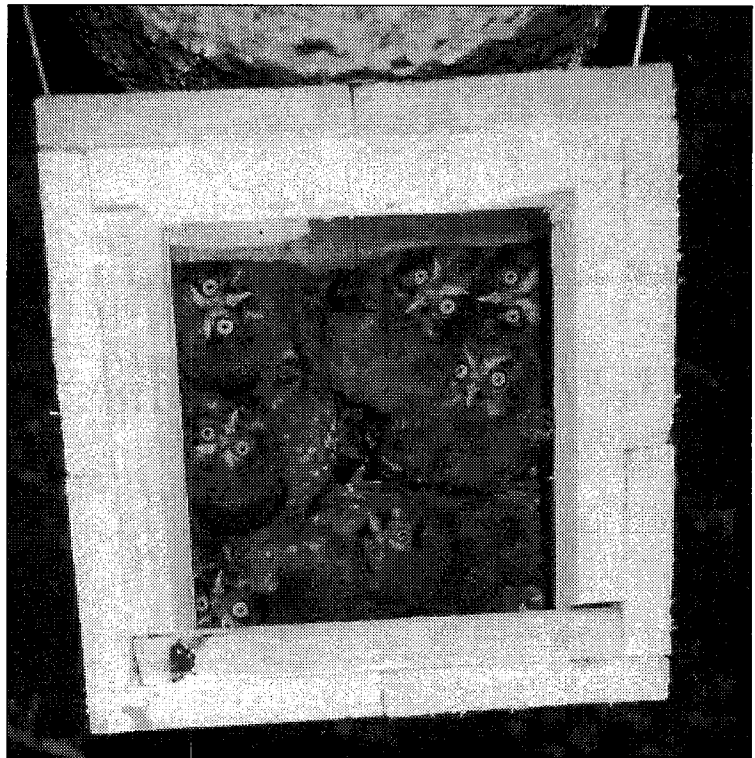
Lajikohtainen katsaus pöllöjen pesintään 1999

(suluissa vuoden 1998 lukemat)

Helmipöllö *Aegolius funereus*

Myyriä oli runsaasti eri puolilla Pohjois-Karjalaa, joten eväät helmipöllön massaesiintymiselle olivat olemassa. Varmistettujen pesintöjen kappalemäärä jäi kuitenkin harmittavan vähäiseksi. Sen sijaan pesimismenestys oli yli kaksikymmentävuotisen tutkimuskauden paras.

Hyvien kuunteluretkien ansiosta reviirin määrä oli mukavasti 187.

Seitsemän hyväkuntoista helmipöllön poikaa. © Arto Karjalainen

Taulukko 1. Pohjois-Karjalassa vuonna 1999 tarkastettujen pönttöjen + luonnonkolojen määrät kunnittain sekä pöllönkuunteluretket.

	viirupöllö	lehtopöllö	helmipöllö	varpuspöllö	telkänpönttö ¹⁾	yhteensä	pöllöretket ²⁾
Eno	4	-	2	-	-	6	10/5
Ilomantsi	13	-	12	-	-	25	40/20
Joensuu	-	4	-	-	-	4	25/15
Juuka	23+4	1	60+6	2+15	10	86+25	50/25
Kesälahti	30+10	15	22+30	0+500	-	67+540	-
Kiihtelysvaara	21	2	22	0+5	-	45+5	10/5
Kitee	-	-	-	-	-	-	40/20
Kontiolahti	9	2	2	3	-	16	160/90
Lieksa	4	-	30	9	-	43	155/80
Liperi	39+2	50	63	9	14	161+2	10/5
Nurmes	3	1	23	-	-	27	20/10
Outokumpu	-	-	-	-	-	-	50/30
Polvijärvi	6	2	10+10	1	2	19+10	250/130
Pyhäselkä	17	12	15	4	-	48	-
Rääkkylä	2	-	-	-	-	2	-
Tohmajärvi	-	-	-	-	-	-	-
Tuupovaara	7	-	5	-	-	12	110/60
Valtimo	5+2	1	33	4+5	-	43+7	65/35
Värtsilä	-	-	-	-	-	-	-
yhteensä	183+18	90	299+46	32+525	26	604+589	995/530

¹⁾ telkänpönttöjä ei ole laskettu yhteensä sarakkeeseen

²⁾ pöllöretkien kohdalla luvut ovat retkien yhteispituus kilometreinä/kuuntelukertojen määrä

Taulukko 2. Pöllöjen pesimätulos Pohjois-Karjalassa 1999. Suluissa havaintojen määrä.

	lehtopöllö	viirupöllö	lapinpöllö	helmipöllö	huuhkaja	varpuspöllö	suopöllö	sarvipöllö
munamäärä	4,7 (3)	3,6 (38)	3,0 (2)	6,1 (28)	3,3 (3)	10 (1)	7,5 (2)	5,8 (4)
kuoriutuneita poikasia	4,3 (3)	3,6 (37)	3,0 (1)	5,8 (24)	3,0 (3)	10 (1)	-	4,8 (4)
reng. ikäisiä poikasia	4,0 (3)	3,4 (41)	2,2 (10)	5,1 (28)	2,4 (5)	10 (1)	5,0 (2)	2,3 (39)
tuhoutuneet M+P	-	1+0	1+0	4+0	-	-	-	-
poikasia/aloitettu pesintä	4,0 (3)	3,4 (42)	2,0 (11)	4,5 (32)	2,4 (5)	10 (1)	5,0 (2)	2,3 (39)

M = munavaiheessa tuhoutuneet, P = poikasvaiheessa tuhoutuneet

Varmistettuja pesintöjä kertyi 36 (40/18). Parhaimmat myyräalueet taisivat sattu heikosti pöntötetyille alueille maakunnan pohjois- ja länsiosissa. Lisäksi osa harrastajien pöntöistä jäi valitettavasti tarkastamatta.

Kaikkiällä, missä helmipöllöjen pesintöjä todettiin, pesimistulos oli loistava. Ensimmäisen kerran munamäärän keskiarvo nousi yli kuuden. Aineiston keskiarvo oli 6,11 munaa (4,9). Nelimunaisia pesiä oli 4 (14 %), viisimunaisia 3 (11 %), kuusimunaisia 9 (32 %), seitsemänmunaisia peräti 10 (36 %) ja kahdeksanmunaisiakin 2 (7 %). Kahdeksanmunaisista pesinnöistä toinen oli Polvijärvellä, ja se oli aloitettu vasta noin 13. toukokuuta. Toinen pesinnöistä oli Valtimolla, ja se oli aloitettu kuukautta aikaisemmin, eli

noin 12. huhtikuuta. Mielenkiintoisesti molemmissa pesinnöissä naaras oli ensipesijä, 2-kv lintu. Myös seitsemänmunaisen pesintöjen naaraista lähes puolet olivat 2-kv lintuja.

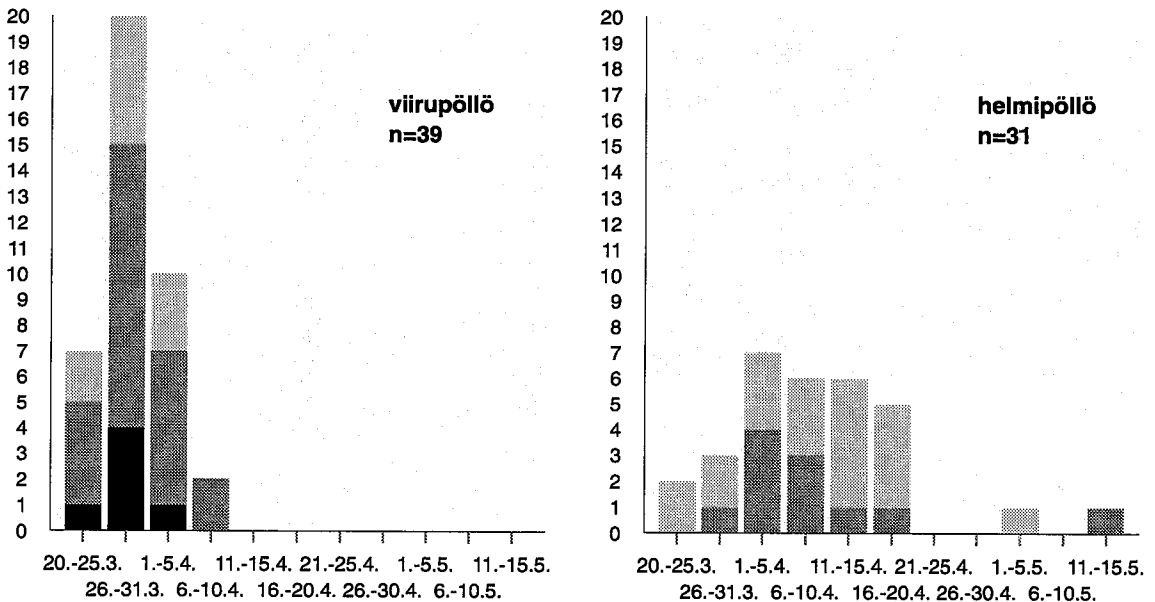
Hyvän pesimisvuoden merkiksi ensimmäiset helmipöllöt aloittivat putuksen jo tammikuun puolivälissä. Pesintöjen aloitus keskittyi melko täydellisesti maaliskuun viimeisen viikon ja huhtikuun kahden ensimmäisen viikon ajalle. Usein todettua toista aloitushuippua ei nyt ollut. Havaintoaineistossa on vain yksi toukokuun alun ja yksi puolivälin aloitus. Muninnan aloituksen mediaanipäiväksi tuli 10. huhtikuuta.

Kuoriutuneiden poikasten keskiarvo oli samaa luokkaa kuin entinen munamääräennätys. Poikasia kuoriu-

tui keskimäärin 5,75 ja niistä kehittyi rengastusikäisiksi 5,14 poikasta (3,7 ja 3,0). Poikuekoot rengastusvaiheessa olivat seuraavat: kolme poikasta 5 kpl (18 %), neljä poikasta 4 kpl (14 %), viisi poikasta 7 kpl (25 %), kuusi poikasta 6 kpl (21 %) ja seitsemän poikasta 6 kpl (21 %).

Pesintöjä tuhoutui vain kaksi Nurmeksessa ja kaksi Liperissä. Kaikki tuhoutumiset tapahtuivat munavaiheessa mikä kertoo hyvän ravintotilanteen jatkumisesta läpi poikaskauden. Yhden tuhoutumisen aiheutti näätä. Muissa syyt ei tiedetä. Tuhoutumisten jälkeen poikastuotoksi tulee 4,50 poikasta, mikä on huikeasti enemmän kuin edellisenä vuonna (0,8).

Pesäpaikkojen jakauma oli seuraa-

Kuva 1. Viiru- ja helmipöllön pesinnän ajoittuminen 1999 viiden päivän jaksoissa. Pylväikkö kuvaa ensimmäisen munan munimisajankohtaa (tarkkuus ± 3 vrk).

■ pesinnät P-K:n maakunnan pohjoisosa
 ■ pesinnät P-K:n maakunnan keskiosa
 ■ pesinnät P-K:n maakunnan eteläosa

va: helmipöllön pöntöt 25 (89 %), lehtopöllön pöntöt 1 (3 %), telkänpöntöt 1 (3 %) ja luonnonkolut 1 (3 %). Normaalisti hyvälle pesintävuodelle kuuluvia pesintöitä viirupöllön pöntöissä ei nyt todettu.

Helmipöllön poikasia rengastettiin 136 (9). Naaraita rengastettiin 20 ja kontrolloitiin yksi. Kerrottakoon vielä, että syyskuun lopulla kontrolloitiin yksi Lieksassa rengastettu poikanen Keminmaalla ja Kiihtelysvaraassa rengastettu poikanen Västerbottenissa, Ruotsissa.

Hyvän pöllövuoden tiivistelmäksi Polvijärven Varosessa olleen pesän tarina. Toukokuun 7. naaras oli tyhjässä pöntössä ja aktiivinen koiras tuli puputtamaan pönttöpuuhun. Naaras oli 12.5. edelleen tyhjässä pöntössä kolmen myyrän kanssa. Toukokuun 21. oli pöntössä ainakin kaksi munaa ja kymmenen myyrää, mutta naaras pysytteli tiiviisti arvoesineidensä päällä. Kesäkuun 13. kuului vastakuoriutuneiden poikasten piipitystä, joita naaras piilotteli allaan. Pöntössä oli lisäksi neljä myyrää ja kaksi vaivashiirtä. Naaras nostettiin pöntöstä rengastusta varten 17.6., jolloin pesässä oli neljä munaa, neljä poikasta ja 16 myyrää. Naaras oli nuori, edellisenä keväänä syntynyt. Kesäkuun 29. naa-

ras oli pesässä, myyriä seuranaan neljä. Kuusi poikasta rengastettiin 8. heinäkuuta, vanhimman siipimitta oli 120mm. Seuraavana päivänä naaras ensimmäistä kertaa ei ollut pöntössä. Heinäkuun 13. pöntössä oli enää kolme pienintä poikasta, ja pienin poikasta oli pöntössä vielä 20.7.

Muutaman sadan metrin päässä oli maaliskuun lopussa aloitettu helmipöllön pesintä. Epäilen, että koiras aloitti toisen pesinnän uuden naaraan kanssa edellä kuvatussa tapauksessa. Myös Nurmeksessa oli viitteitä yhden koiraan pesimisestä kahden naaraan kanssa parinsadan metrin välein olevissa pöntöissä. Siellä pesintöjen ero oli tyypillinen pari viikkoa.

Viirupöllö *Strix uralensis*

Vuosituhanen viimeisen vuoden menestyjä oli viirupöllö. Reviirimäärässä ei tutkimustehosta johtuen päästy ennätyksiin, mutta pesintää kuvaavat luvut olivat todella hyviä. Viirupöllöä tavattiin 69 reviiirillä, joista pesintä varmistui 44 tapauksessa.

Pesintöjen aloitus oli merkittävän aikaisessa. Selvästi yli puolet pareista aloitti pesintänsä maaliskuun puolella. Aloitusten mediaanipäiväksi laskin 30. maaliskuuta. Aikaisessa olivat niin eteläisen, keskisen kuin pohjoisenkin

P-K:n viirupöllöt. Myöhäisiä aloittajia ei ollut ollenkaan.

Pesijät olivat hyvässä kunnossa. Munapesien keskiarvoksi tulee 3,55, joka jää vain hieman vuoden 1990 ennätyksestä, joka on 3,63 (2,1). Munat kuoriutuivat hyvin ja rengastusikäisten poikueiden keskipöytä oli mukavasti 3,44 poikasta (2,1). Poikastuotto oli mahtavaa, sillä vain yksi munavaiheen pesintä tuhoutui. Siinä naaras hautoi sitkeästi vesimunaa toukokuun lopulle asti. Vuoden 1999 poikastuotto oli peräti 3,36 poikasta aloitettua pesintää kohden. Entinen ennätys 2,87 poikasta oli vuodelta 1996. Edellisen vuoden 1998 poikastuotto oli vain 1,5 poikasta/alotettu pesintä.

Pesyeiden munamäärät olivat upeita; yksi muna 1 kpl (3 %), kaksi munaa 6 kpl (16 %), kolme munaa 9 kpl (23 %), neljä munaa 15 kpl (39 %) ja viisi munaa 7 kpl (18 %). Viisi munaa oli siis lähes joka viidennessä pesässä!

Hyvät munamäärät antoivat pohjan hyvälle poikasmäärälle; kaksi poikasta 9 kpl (22 %), kolme poikasta 12 kpl (29 %), neljä poikasta 13 kpl (32 %) ja viisi poikasta 7 kpl (17 %).

Pesäpaikkajakauma oli ihan tyyppillinen. Pönttöpesiä oli 29 (85 %), luonnonkoloja 3 (9 %) ja risupesä 1 (3 %). Lisäksi maininnan ansaitsee pe-

Taulukko 3. Pöllöjen pesintä Pohjois-Karjalassa vuonna 1999.

Luvut vasemmalta oikealle ovat havaittujen reviiirien yhteismäärä/varmojen pesintöjen määrä.

	huuhkaja	hiiripöllö	varpuspöllö	lehtopöllö	viirupöllö	lapinpöllö	sarvipöllö	suopöllö	helmipöllö	kunta yht.
Eno	-	-	1/0	-	2/2	2/1	-	2/0	6/0	13/3
Ilomantsi	-	-	-	-	1/1	-	1/1	-	3/2	5/4
Joensuu	-	-	-	3/0	-	-	3/1	-	-	6/1
Juuka	3/1	-	-	-	11/7	2/2	9/8	7/1	13/4	45/23
Kesälahti	-	-	-	-	4/4	2/2	3/3	-	-	9/9
Kiihtelysvara	1/0	-	-	-	7/7	1/1	-	-	2/1	11/9
Kitee	-	-	2/1	-	-	-	11/11	-	-	13/12
Kontiolahti	-	-	5/2	1/1	8/4	3/3	2/0	1/0	8/1	28/11
Lieksa	3/1	-	-	1/0	3/2	-	4/4	1/0	31/6	43/13
Liperi	3/0	-	1/1	1/1	11/8	4/1	24/19	5/0	21/5	70/35
Nurmes	1/1	-	-	-	1/1	-	2/1	2/0	8/6	14/9
Outokumpu	2/1	-	-	1/1	4/1	2/2	11/10	2/0	25/0	47/15
Polvijärvi	6/0	-	2/0	7/0	9/3	4/2	10/9	1/0	39/4	78/18
Pyhäselkä	-	-	-	2/1	1/1	-	1/1	-	-	4/3
Rääkkylä	-	-	-	2/1	4/2	-	2/2	-	1/0	9/5
Tohmajärvi	-	-	-	-	-	-	3/3	-	-	3/3
Tuupovaara	-	-	-	-	1/0	-	-	-	3/1	4/1
Valtimo	4/1	1/1	-	-	1/1	6/3	2/1	10/4	27/6	51/17
Värtsilä	-	-	-	-	1/0	-	3/3	1/0	-	5/3
yhteensä	23/5	1/1	11/4	18/5	69/44	26/17	91/77	32/5	187/36	458/194

Viirupöllön poikaset pötkelöpesässä.

© Hannu Lehtoranta

sintä tuulihaukan pöntössä (3 %).

Viirupöllön poikasia rengastettiin 124. Enemmän on rengastettu vain vuonna 1990 (130). Naaraita rengastettiin nyt seitsemän ja viisi kontrolloitiin (26+2+4).

Lehtopöllö *S. aluco*

Parhaimmat myyräalueet sattuiivat vain osin lehtopöllön esiintymisalueille. Määriä vähensi myös se, että osa entisistä paikoista ei ollut tutkimuksen piirissä. Reviirejä ilmoitettiin 18 ja niiltä viisi varmistettua pesintää (12/4).

Vähäisistä pesinnöistä muodostuivat pesinnät olivat hyviä. Munamäärän keskiarvo oli 4,67 ja rengastusikäsiiksi kehittyi 4,00 poikasta pesintää kohden. Se oli myös poikastuotto, sillä tuhoutumisia ei sattunut.

Neljän munan pesiä oli yksi ja viiden munan pesiä kaksi. Kolmen, neljän ja viiden poikasen poikueita oli kutakin yksi.

Muninnan aloitukset olivat aikaisia. Liperin pesässä ensimmäinen muna oli munittu noin 24. maaliskuuta. Kontiolahdessa muninta oli aloitet-

Lapinpöllön poikasen tuikea katse rengastuksen jälkeen. © Hannu Lehtoranta

tu noin 29. maaliskuuta. Pyhäselän pesinnästä ei aloitusta voinut laskea, mutta se oli selvästi edellisiä myöhäisempi.

Poikasia rengastettiin 13, joista yksi tosin tuli vielä syödyksi rengastuksen jälkeen.

Lapinpöllö *S. nebulosa*

Ravintotilanne oli sen verran hyvä, että lapinpöllöjä tavattiin pesivänä ihan mukavasti. Havainnot eivät keskittyneet suppealle alueelle, vaan pesintöjä todettiin Kesälahdelta Valtimolle.

Reviirihavaintoja kertyi 26 ja niiltä 17 varmistettua pesintää (10/5). Entiseen tapaan lähes kaikki pesinnät tapahtuivat haukkojen risupesissä. Näitä pesintöjä oli kymmenen ja vain yksi valtimolainen pesintä tapahtui kahdeksanmetrisen haapakannon päässä.

Rengastusikäisissä poikueissa oli keskimäärin 2,2 poikasta. Yksi pesintä tuhoutui munavaiheessa. Pesän alta maasta löytyi kolmen munan jätteet. Poikastuotto aloitettua pesintää kohden oli 2,0 poikasta.

Poikuekoot jakautuivat seuraavasti: yksi poikanen 2 kpl, kaksi poikasta 5 kpl, kolme poikasta 2 kpl ja neljä poikasta 1 kpl. Poikasrengastuksissa tuli rengastajille myöhästymisiä, joten vain kahdeksan poikasta sai renkaan jalkaansa.

Hiiripöllö *Surnia ulula*

Hiiripöllöjä majaili muutamissa paikoissa vuodenvaihteen tienoilla, mutta pesimäajalle havaintoja ei paljontaan herunut. Ainoaksi havainnoksi jäi Valtimolla palokärjen kolon lähellä maastopoikasia kesäkuun alussa varoitellut pari.

Huuhkaja *Bubo bubo*

Pöllönkuunteluretket toivat esille mukavasti uusia huuhkajareviirejä.

Uusi reviiernäytys kirjattiin lukemiin 23. Pesintä varmistui viidellä kohteella (8/2).

Neljä pesää oli rinteissä puunjuurakoiden alla ja kivien kupeessa. Vain yksi pesistä oli kalliojyrkänteessä.

Kolmen pesän munamäärä saatiin selville. Munia niissä oli kaksi, kolme ja yhdessä peräti viisi. Munamäärän keskiarvoksi tulee 3,33. Neljässä poikueessa oli kaksi poikasta ja yhdessä neljä. Keskiarvoksi lukemat antavat 2,4 poikasta/poikue.

Pesä ja poikuelöytöjä saatiin Juuasta, Lieksasta, Nurmeksesta, Outokummusta ja Valtimolta. Ääntelyhavaintoja tuli Juuasta (2), Kiihtelysvaaraasta ja Lieksasta (2), Liperistä (3), Outokummusta ja Polvijärveltä (6), sekä Valtimolta (3).

Lieksan pesintä oli mielenkiintoinen. Paikalta löytyi myöhäisen pesinnän lisäksi tuhoutunut aikaisempi yritys. Epäonnistumisen jälkeen tapahtuva uusinta ei ole hirveän erikoista, mutta erikoista oli se, että uusintapesässä oli peräti viisi munaa. Poikaset päästiin rengastamaan vasta kesäkuun 30. päivän.

Kaikkiaan poikasia rengastettiin kahdeksan.

Varpuspöllö***Glaucidium passerinum***

Melko runsaista kuunteluista huolimatta varpuspöllöreviirit jäivät yhteentoista, joilta varmistettiin neljä pesintää (7/0). Liperissä saatiin pönttöpesintä, jossa kymmenestä munasta kehittyi kymmenen rengastettavaa

poikasta. Naaras oli ensipesijä eli 2-kv lintu. Poikue ja naaras rengastettiin 2. kesäkuuta.

Kiteellä havainnoitiin vähintään kolmen poikasen maastopoikue. Sama määrä oli myös Kontiolahdella havaitussa poikueessa. Kontiolahdella nähtiin myös toinen lentopoikue.

Reviirit kuultiin Iiomantsissa, Kiteellä, Kontiolahdessa kolme ja Polvijärvellä kaksi.

Suopöllö *Asio flammeus*

Suopöllöreviirejä ilmoitettiin yhteensä 32 ja niiltä 5 varmistettua pesintää (18/4). Esiintymisen painopiste oli selvästi pohjoinen. Pääosa reviiereistä todettiin Juuka—Nurmes—Valtimo alueelta.

Juuasta löytyi kahdeksanmunainen pesä, joka tuotti neljä poikasta. Valtimolla löydettyssä pesässä oli seitsemän munaa ja poikasia varttui ilmeisesti kuusi. Valtimon pesintä oli aikaisempi. Poikasia kuoriutui 2. kesäkuuta, joten muninta on alkanut noin 5. toukokuuta.

Valtimon pesän vanhin poikanen saavutti 80 mm siipimitan 15. kesäkuuta. Samaan mittaan pääsi poikanen Juuan pesässä vasta 29. kesäkuuta.

Valtimolla havaittiin lisäksi kolme lentopoikuetta. Suopöllön poikasia rengastettiin kuusi.

Sarvipöllö *A. otus*

Myyriä oli hyvästi niillä alueilla missä sarvipöllötkin ovat perinteisesti viihtyneet. Parhaita alueita olivat Liperi,

Taulukko 4. Pöllörengastukset Pohjois-Karjalassa 1999.

Luvut vasemmalta oikealle: poikasrengastukset + naarasrengastukset + naaraskontrollit

rengastaja	lehtopöllö	viiripöllö	lapinpöllö	helmipöllö	huuhkaja	varpuspöllö	suopöllö	sarvipöllö
Günther Olli	-	36+1+0	1+0+0	21+2+1	-	-	-	-
Huuskonen Hannu	3+0+0	16+3+0	-	-	-	-	-	-
Hyttinen Tomi	-	8+0+0	-	-	-	-	-	-
Kirjavainen Harri	-	-	-	-	6+0+0	-	-	18+0+0
Korhonen Veikko	-	5+0+0	3+0+0	33+6+0	2+0+0	-	3+0+0	-
Koskela Kimmo	5+0+0	-	-	-	-	-	-	-
Lappi Esko	-	4+0+1	2+0+0	26+5+0	-	-	-	-
Latja Ari	-	-	-	-	-	-	-	5+0+0
Lehtoranta Hannu	-	25+1+1	2+0+0	43+4+0	-	-	3+0+0	9+0+0
Martiskainen Kimmo	-	0+1+0	-	-	-	-	-	-
Miettinen Juha	5+0+0	30+1+3	-	3+1+0	-	-	-	3+0+0
Pusa Veli	-	-	-	10+2+0	-	10+1+0	-	-
yhteensä	13+0+0	124+7+5	8+0+0	136+20+1	8+0+0	10+1+0	6+0+0	35+0+0

Kuva 2. Pöllöjen pesintöjen alueellinen jakautuminen Pohjois-Karjalassa vuonna 1999.

Outokumpu, Polvijärvi, Kitee ja Juuka. Yhteensä Pohjois-Karjalasta ilmoitettiin 91 reviiä ja niiltä 77 pesintää, jotka pääosin koostuvat maastopoikueista (28/15). Vain vuonna 1984 on päästy suurempiin lukemiin.

Pesiä etsittiin ja löydettiin vain Juuassa. Siellä neljän pesän munaäärän keskiarvo oli 5,75. Kuoriutuneita poikasia oli keskimäärin 4,75.

Pääosa havainnoista on maastopoikueita. Poikasmäärän selvittäminen maastosta on tunnetusti hankalaa. Olen laskenut rengastusikäisten poikueiden keskiarvon niistä havain-

noista, joissa poikuekokoa oli yritetty määrittää. Tulos ei varmaankaan ole todellinen poikuekoko, mutta minimiarvona sitä voidaan pitää. Poikueiden keskikoko oli 2,26 poikasta.

Pesinnät olivat selvästi normaalia aikaisempia. Juukaa, Nurmesta ja Valtimoa myöten poikasia oli pesien ulkopuolella jo 4. kesäkuuta alkaen. Aikaisuus yllätti rengastajia, joten poikasia kihlattiin vain 35.

Lopuksi

Tämän oman maakunnan koosteen

lisäksi suosittelen lukemaan Linnut-vuosikirjassa 1999 esitetyn valtakunnallisen raportin. Siellä ilmenee mielenkiintoista aineistoa mm. naapurimme Kainuun ja Pohjois-Savon pöllötilanteesta.

Jään odottelemaan vuoden 2000 petolintutietoja, jotka toivon lähetettäväksi allekirjoittaneelle lähitulevaisuudessa.

Hannu Lehtoranta
 Eevalantie 6 D 14 83900 Juuka
 013 – 472 030, 0500 – 186 607
 hannu.lehtoranta@oyk.pkky.fi

IBA-KOHDEVASTAAVIA POHJOIS-KARJALAAN

PKLTY:n alueella on muutama tärkeä lintualue valla kohdevastaavaa. (BirdLife Suomi rakentaa kattavaa verkostoa koko maahan)

Harrastatko retkeilyä Lieksan tai Ilomantsin suunnalla. Myös muualla maakunnassa on vielä tarvetta kohdevastaaville.

Jalosta harrastustasi ja aloita linnuston suojelua edistävä seuranta omalla kohteella. Jos tunnet kiinnostusta, soitttele !

terveisin

Heikki Pönkkä

puh. 040 – 543 0011

ASIANAJOTOIMISTOJA JOENSUUSSA

MARTTI JUVONEN OY

Siltakatu 10 B, puh. (013) 220 580

telefax (013) 220 581

Asianajaja Martti Juvonen

e-mail: asianajotoimisto.juvonen@kolumbus.fi

PENTTI KEINONEN KY

Siltakatu 10 B, puh. (013) 229 537

telefax (013) 226 520

Asianajaja Pentti Keinonen

JUKKA KETONEN OY

Kauppakatu 23 b A 11

puh. (013) 126 595

telefax (013) 129 236

Asianajaja Jukka Ketonen

Asianajaja Toni Kettunen

HARRI KONTTURI OY

Kauppakatu 17 B, puh. (013) 120 731

Internet:

kotisivut: www.asianajotoimisto.com

e-mail: asianajotoimisto@kontturi.fi

Asianajaja Harri Kontturi

Asianajaja Tuija Turpeinen

Asianajaja Markku Leinonen

OTK Jyrki Piiparinen

MATTI LAPPALAINEN

Kauppakatu 23 a Joensuu

(Keskuskujan 11 krs)

puh. (013) 221 921 ja (050) 594 0408

fax (013) 221 910

ASIANAJOTOIMISTO

LEIVONEN OY

Kauppakatu 17 B, 3. krs

puh. (013) 226 703, fax 226 704

Asianajaja Jyrki Leivonen

JORMA K. LEHTONEN OY

Siltakatu 14 A, 80100 Joensuu

puh. (013) 225 821, fax (013) 126 921

e-mail: asianajotoimisto@jkl-law.fi

internet: http://www.jkl-law.fi

Asianajaja Jorma K. Lehtonen

ISMO NURMELA OY

Siltakatu 10 B, 4. krs

puh. (013) 224 785, fax (013) 224 786

Asianajaja, varatuomari Ismo Nurmela

PAAJANEN & VATANEN OY

Kirkkokatu 20 B, IV krs

puh. (013) 223 111

telefax (013) 223 113

sähköposti: asianajotoimisto@perttipaajanen.fi

Asianajaja Pertti Paajanen

Asianajaja Tuomo Vatanen

AULIKKI RIIKONEN & KAI LAINE OY

Siltakatu 10 A 13

puh. (013) 120 606

telefax (013) 120 636

sähköposti: riikonen.laine@kolumbus.fi

Asianajaja Aulikki Riikonen

Asianajaja Kai Laine

Asianajaja Anja Laukkanen

TUOMO ROMPPANEN OY

Siltakatu 12 A 8

puh. (013) 221 761

fax (013) 221 760

e-mail:

asianajotoimisto.romppanen@kolumbus.fi

Asianajaja Tuomo Romppanen

Asianajaja Heidi Theman

LAKIPALVELU PETRI SALLINEN OY

Kauppakatu 23 A 2. krs

(Keskuskujan) 80100 Joensuu

puh. (013) 228 791, fax 228 722

Asianajaja Petri Sallinen

TANELI SIMONEN OY

PT-talo, Kirkkokatu 27

puh. (013) 129 717

telefax (013) 129 357

sähköposti: asianajotoimisto@asimonen.fi

Asianajaja Taneli Simonen

Asianajaja Markku Savolainen

HEIKKI SURAKKA OY

Kalevankatu 26 b

puh. (013) 221 554, fax (013) 122 087

sähköposti:

asianajotoimisto.surakka@kolumbus.fi

kotisivut: http://www.kolumbus.fi/

asianajotoimisto.surakka/

av. ma-pe 8-16

Asianajaja Karl Harju p. 220 831

Asianajaja Heikki Kuokkanen p. 220 832

Asianajaja Paula Jussila p. 220 833

Varatuomari Juha Parnio p. 220 834

ASIANAJOTOIMISTO

VÄÄNÄNEN OY

Kauppakatu 23 b A 23

puh. (013) 127 300

telefax (013) 127 340

e-mail:

asianajotoimisto@vaananen-law.fi

Asianajaja Urpo Väänänen

Varatuomari Mikko Ranta

Yölaulajat

Pohjois-Karjalassa 1999

Markku Halonen

Yölaulajakesä oli erinomainen – paras kaisista. Tästä ansio kuuluu etenkin ruisrääkille, jotka yllättivät runsaudellaan niin lintuharrastajat kuin tavallisetkin maaseudun ihmiset. Rääkän sympaattinen räähkiminen ei ole enää värtsiläläisten etuoikeus (vaikka Värtsilä onkin edelleen paras rääkkäalue), vaan narinaa kuului joka puolella maakuntaa. Suurin osa linnuista kuultiin Keski-Karjalassa, missä kuitenkin myös kuuntelu oli tehokasta. Rääkkien ohella kaikkia muitakin yölaulajia tavattiin erinomaisia määriä, ja monilla lajeilla taisi enätykset paukkua (luhtahuitti, rytikerttunen, luhtakerttunen, viitasirkkalintu). Vain satakielellä vaikuttaa edelleen olevan varsin harvat rivit maakunnan tuomipöpeliköjä sulostuttamassa.

Havainnoija oli myös paljon liikkeellä – kiitos kaikille havaintojen palautuksesta. Varmasti teistä jokainen on paitsi yölaulaajien, niin myös kesäöiden ystävä. Suomen suviyöt ovat todellakin laulun sanoin valkeat ja ne kuluvat nopeaan. Iloa riittää vain reilun kuukauden ajan toukokuun lopun tuomentuoksusta aina heinäkuiseen timotein imellykseen asti. Salaperäisen yön ohella kauneinta kesää ovat myös lämpimät auringonnousut, jotka sulattavat yön usvat paikoilleen ja virittävät metsien ja peltojen koko lintuarsenaalin kerta toisensa jälkeen täyteen riemulaulantaan.

Tässä jutussa olevat tekstit ja taulukot ovat vain kylmää asiaselostusta niiden tunnelmien rinnalla mitä kesäinen yö tarjoaa. Ne opettavat kuitenkin, etteivät kesät ole veljiä keskenään – rajujakin muutoksia voi tapahtua yllättäen. Iso osa laulajistamme sinnittelee täällä levinneisyytensä pohjoisrajalla, ja muutosäkillä vaikuttaa olevan suuri merkitys tänne asti saapuvien lintujen määrään. Nyt säät olivat suosiolliset niin lintujen tulemiselle kuin kuuntelulle – koko kesäkuu oli yhtä auringon ja tynniä juhlaa. Kun heinäkuun itäpasaati vielä heitti pari viirusirkkalintua maakuntaan, voi hyvillä mielin hymeksiä Pohjois-Karjalan olleen ehkäpä Suomen paras yölaulajamaakunta!

Kaulushaikara

Botaurus stellaris (26)

Normaali määrä. Ainakin Rääkkylän suunnalla jäi puolenkymmentä reviriä varmistamatta/kuulematta, joten "botteja" lienee todellisuudessa ollut edellisvuotiseen malliin yli kolmenkymmenen. Kaikilla perinteisillä, jo menneinä vuosina tuntuksi tulleilla paikoilla oli oma uuhkansa. Ensimmäiset saapuivat aikaisin: 12.4. Out Sysmäjärvi 1p (näköhavainto) (HLV) ja Rää Jouhtenuslampi 1p (tornin havaintovihko). 21.4. alkoi kuulua puhaltelua muuallakin, mm. Värtsilässä Ä2 (JMe). Muita kahden linnun paikkoja olivat Kit Muljula (MH ym.), Lip Viinjärvi (TT) sekä Tutjunniemi (KLi,VJ,AL). Uusia tai uudehkoja esiintymispaikkoja puolestaan olivat: Pyh Sintsonlampi, Pyh Reijola, Rantalanlahti (JK) ja Pol Haninniemi (PZ,TZ). Syksyllä kuului yötaivaalta pariin otteeseen yömuuttavan kaulushaikaran huomiotaherättävän voimakasta "krau"-ääntä: 8.8. Rää Haapasalmi, lintu muutolla – etenemässä hitaasti lounaaseen, sekä myöhäinen, ilmeisesti muutolle lähtenyt lintu 14.10. Kit Muljulassa (MH).

Viiräinen *Coturnix coturnix* (12)

Massaesiintyminen yhdessä ruisrääkän kanssa. Koska linnut talvehtivat ja muuttavat samoilla alueilla (Afrikasta Eurooppaan) ja myös asustavat samanlaisissa biotoopeissa, on luonnollista että niiden esiintyminen vastaa toisiaan. Ensimmäinen ja paljon kuuntelijoita kerännyt paikka oli 5.6.— Kon Kotalahti, Ä1 (KLe ym.) – paikalle tuli myöhemmin toinen lintu. Erikoinen hetkellinen keskittyminen löytyi 8.6. Joe Iiksenniityltä, missä Ä3 (UP). Nämä linnut ilmeisesti hajaantuivat mikä minnekin, sillä samalla paikalla niitä ei enää kuultu. Muut havainnot: 18.6. Pyh Kettämönniemi Ä1 (MH), 21.6. Toh Korpi Ä1 (HKi), 25.6. Kon Jukajoki Ä1 (HKO), 26.6. Kit Päätteenlahti Ä1 (Jyrki Erra), 27.6. Kit Hukkalan-soppi Ä1 (HKO,MH,Kai Hilditch), 28.6. Kit Pellikkalanpohjukka Ä1 (HKO,MH) sekä 31.6. Toh Keltasuo Ä1 (MH,TP). Kaulus-

haikaran malliin myös viiräisestä saatiin syysmuuton myöhäisyyttä kuvaava havainto: 5.10. Joe Marjala 1p (AL).

Ruisräikkä *Crex crex* (700)

Mieletön massaesiintyminen! Ensimmäinen lintu narisi jo 4.5. Kit Juurikassa (TT). Värtsilään ensimmäinen ehti 19.5. (HPö). Muuttoaalto saavutti maakunnan 23.—26.5. aina Lieksaa myöten, ja niinpä 27.5. Värtsilässä narisi jo 10 lintua (HKi). Tämä oli kuitenkin vasta alkusoittoa. 3.6. rääkät olivat tuplaantuneet ja huippu saavutettiin 11.6., jolloin Sääperin ja Niiralan välillä lauloi 37 lintua (HKi). Tällainen tihentymä niinkin pienellä alueella on hyvä osoitus Värtsilän maagisesta vetovoimasta. Muuallakin rääkkä soi, ja parhaimmilla pelloilla tiheydet lähentelivät Värtsilän tasoa. Seuraavassa suurin osa kylistä / peltoalueista, joilla oli enemmän kuin viisi rääkkää:

- Kesälahti: 21.6. Mäntyniemi Ä8 ja Lamminntaus Ä5 (MH),
 - Kitee: 16.6. Kunonniemi Ä7, Loukunvaara Ä7 ja Niemenpuoli Ä8 (MH,TN), 19.6. Kurjala Ä8 ja Rannanpohjukka Ä6, 20.6. Lahdenkylä Ä6 sekä 26.6. Päätte Ä6 (MH).
 - Tohmajärvi: 1.7. Saario Ä9, Kankaankylä Ä5 ja Keltasuo Ä5 (MH, TP).
 - Rääkkylä: 23.6. Kiesvaara Ä8 ja Oravilahlta, kuivatusalue Ä15 (MH).
 - Pyhäselkä: 28.6. Mulo Ä6 ja Rasivaara Ä7 (TN,MH).
 - Joensuu: 29.6. Pilkko Ä8 (HKO).
 - Kontiolahti: 15.6. Kotalahti—Kuurna Ä17 (HPö).
 - Liperi: Kaatamo Ä15 (HKr), 2.7. Papelon-saari Ä9 (MH), 3.7. Roukalahti Ä9 (MH, PP).
 - Polvijärvi: 1.6. Kinahmo Ä15 (HKr), 30.6. Pol Kuljunlahti Ä7 (PM,RR).
 - Outokumpu: 24.6. Suvisranta Ä7 ja Sätös Ä5 (AV,LV).
 - Juuka: 30.6. Kuhnusta Ä7 ja Tuopanjoki Ä9 (PM,RR).
 - Lieksa: 12.6. Kelvä Ä5 (SL).
- Ydinalueilla Kiteellä ja Liperissä voi yhdellä yöretkellä kuulla 30—50 rääkkää. Osa

linnuista oli valinnut laulupaikakseen jopa hakkuuaukean, joten narinaa kuului myös metsäisemmällä taipaleilla. Kiteellä oli oikeastaan vaikeaa löytää paikkaa, minne ei narinaa olisi jostain kuulunut. Koska kesän edistyneessä alkavata myös maanviljelijöiden heinätyöt, joutuvat ruisrääkät monesti siirtylemään uusille pelloille. Tämä vaikeuttaa lintumäärän arviointia, mutta joka tapauksessa paljon niitä oli – varmasti enemmän kuin 700, sillä jäihän osa kunnista (mm. peltokunta Polvijärvi) varsin heikolle kuuntelulle.

Narinakausi kesti pitkään – aina heinäkuun viimeisiin päiviin, ja vihoviimeinen narisija vedäteli 1.8. Kon Pyytiivaarassa (VMS). Poikueesta tehtiin havainto 1.8. Kit Jänöläntiellä, missä oli kaksi aikuista ja kaksi poikasta (H.Matikainen). Puimurimies hätyytteli räkkää vielä 23.—24.8. Toh Vepsässä, missä 3p (TE).

Luhtahuitti *Porzana porzana* (143)
Hykerryttävän hyvä vuosi. Ensimmäiset huittailijat vasta toukokuun lopussa: 21.5. Kit Juurikkajärvi Ä1 (PZ) ja 26.5. Out Laikanlahti Ä2 (AL). Päämassat saapuivat kesäkuun kahden ensimmäisen viikon aikana, ja lintuja löytyi lisää pitkälle heinäkuun puolelle. Runsahuittisimmat paikat olivat: 16.6. Vär Sääperi ymp. Ä8 (HPö), 24.6. Out Sysmäjärvi Ä8 (AV, LV), 27.6. Rää Täitimenjärvi Ä7 ja Kit Päätye Ä5 (MH ym.). Liperin alueella oli huitteja hyvin tasaisesti, ja heinäkuun alussa yhdessä yössä saattoi kuulla 20 piiskaajaa. Uusia lintuja vaikutti tulevan rajusti lisää kesä—heinäkuun vaihteessa, jolloin niitä ilmestyi uusille paikoille tai sitten entisten laulajien jatkoksi. Esimerkiksi Rää Sangenlahdessa ei huiteista ollut tietoaakaan ennen kuin vasta 16.7., jolloin Ä4 (MH ym.). Yllättäen viimeinen kuulohavainto huittista tehtiin jo 19.7., mikä johtui kuuntelun loppumisesta, mutta näköhavainnoilla jatkettiin mukavasti hyvää huittivuotta: Joe Höylas 3.8. 2p (UP) ja 6.8. 1p (HKo).

Luhtakana *Rallus aquaticus* (5)
Etuilija saapui helleaallon mukana: 20.4. Kit Päätyeenlahti, perukka, Ä1 (MH). Muita havaintoja tippui vasta kesällä: 3.6.—Out Laikanlahti, Ä1 (AL, AV), 6.6.—Lip Mattisenlahti Ä1 (JMa), 13.6. Kit Orpola Ä1 (MH, TN) ja 3.7. Lip Tuftunlampi Ä1 (MH). Viimeinen havainto myöhään eli 21.9. Joe Höylas ä (EV, AL, OG, Jyri Latja).

Liejukana *Gallinula chloropus* (4)
Kaikki havainnot: 2.5. Joe Höylas ä1 (AL), 4.6. Kon Rantakylä, Kaijopuro ä1 (PM, RR), 16.6. Toh Pejjonniemenlahti Ä1 (MH, TN) sekä 29.6. Kit Päätyeenlahti, perukka, Ä1 (KLi, AP).

Satakieli *Luscinia luscinia* (45)
Edelleen heikko esiintyminen. Maakuntamme sijaitsee satakielen pohjoisella ääri-rajalla, joten suurin osa linnuista jäi jälleen jonnekin matkalle. Virossa, missä satakieliä on sadoittain tai paremminkin tuhansittain, pääjoukot ovat asemassa jo toukokuun puolivälin paikkeilla. Pohjois-Karjalaan satakielet ilmaantuvat yleensä vasta toukokuun viimeisellä viikolla. Miksi lintuja ei sitten tunnu riittävän tänne asti? Monet autioituneet satakielimaastot ovat kokeneet vähittäisen muodonmuutoksen – puhtaat lepikot ja pöpeliköt kuusettuvat. Lajin päämuuttoaikaan vallitsevat kylmä sää vaikuttaa, että linnut pysähtyvät herkemmin etelämmäksi – Viron hyvien pöpeliköiden ja muiden lajitoverien suojiin. On hyvä tietää että satakieli soi vielä jossakin, ja sieltä ydinalueilta voi tänne tulla massainvaasio ruisrääkän malliin minä vuonna tahansa.

Lohtua tuo vain Joensuu, missä takavuosien vahva, mutta sittemmin romahtanut satakielikanta näyttää lähteneen elpymään. Ensimmäinen laulaja 20.5. Juu Vuokkonjärvellä (AL). Pääjoukot tulivat toukokuun loppuun mennessä. Ainoat Joensuun ulkopuoliset kahden linnun esiintymispaidat olivat: 27.5. Värsilässä Ä4 (HKi), 21.5. Kit kk, jätevedenpuhdistamo Ä2 (PZ) sekä 14.6. Niinikumpu Ä3 ja Salokylä Ä2 (MH, TN). Keski-Karjalan osalta aloitin yökuuntelut vasta kesäkuun puolivälissä, jolloin satakielet ovat jo ehtineet laulaa 2—3 viikkoa – heikosta tuloksesta päätellen iso osa lienee ollut jo silloin hiljaa.

Pensassirkkalintu *Locustella naevia* (102)

Varsin hyvä vuosi. Muutto alkoi vuoteen 1998 verrattuna myöhään, ja toukokuun puolella ehti saapua vain viisi lintua – ensimmäinen 25.5. Rää Metelissä (MMA). Värsilän yölaulajalaskennassa 11.—12.6. kuului jo mukavasti uusia sirsijää (HKi). Muuten sirkat olivat levittäytyneet tasaisesti ympäri läänä, eikä mitään Värsilää kummempia keskittymiä tavattu. Muutamilla isommilla ja hyvillä niityillä lauloi kaksi lintua, mikä oli kuitenkin harvinaista. Ensimmäinen laulukausi oli virkeimmillään heti lintujen saapumisesta aina juhannuksen tienoille, jonka jälkeen sirkoilla, kuten monilla muillakin hyönteissyöjillä, on poikaset huollettavanaan. Lintuja toki kuuli ja kuulee läpi kesän, mutta toinen selvä laulukausi alkaa vasta poikasten jo kasvetta isommiksi.

Tänä kesänä toisesta laulukaudesta muodostuikin vilkas, sillä heinäkuun puolivälissä löytyi yllättävän paljon uusia sirsijöitä. 15.—16.7. lauloi Toh Perä-Muskossa kuusi lintua ja Vär Savikolla seitsemän,

Värsilän kokonaisuudessaan ollessa 11 lintua (MH, HKo). Sekä Perä-Muskossa että Savikolla oli aiemmin kuultu vain yksi sirkka kussakin! Selityksiä heinäkuuseen esiintymiseen voi olla monia. Joidenkin koiraiden laulukausi voi jäädä kesäkuussa hyvin lyhyeksi, jolloin niitä ei kuulla – kaikkia ei kuulla kuitenkaan. Mahdollisen toisen pesueen toivossa koiraat saattavat myös siirtyä pitkiäkin matkoja ja ilmestyä mukaan kuvioihin vasta heinäkuussa. Pesinnän päätteeksi ja jopa muuton jo alettua voi sirkkojenkin kuvitella pakkaantuvan levähtämään samoille pelloille. Tietoa ei myöskään taida olla siitä, että joko nuoret linnut laulavat. Elokuun alussa kuultiin vielä kaksi lintua, mutta varsinainen yllätys oli havainto syyskuulta: intiaanikesän aikaan 5.9. lauloi Joe Iiksenvaaralla kolme lintua (AL).

Viitasirkkalintu *L. fluviatilis* (43)

Ennätysvuosi! Ensimmäinen ja ainoa toukokuun puolella, ja samalla myös Suomen itäisin viitasirkka sirsii 26.5. Ilo Hattuvaaarassa (PZ). Vaikka uusia laulupaikkoja löytyi tasaisesti pitkin kesäkuuta, vaikuttivat pääjoukot tulleen viimeistään kuun puolivälissä. Esimerkiksi 14.6. yhdellä yöretkeillä eteläisen Kiteen alueella kuului peräti kahdeksan lintua – parhaimmalla niityllä Juurikkasalmessa lauloi kolme sirsijää (MH, TN). Sirkkojen pakkaantuminen melko pienelle alueelle Puhoksen ja Juurikan väliin oli outoa – muualla Kiteellä ei lajistu tehty havaintoja, vaikka hyviä paikkoja olisi ollut muuallakin. Muita useamman linnun keskittymiä olivat 14.6.—Kit Niinikumpu Ä2 ja 15.6. Rää Kiesvaara Ä3 (MH, TN). Lajin painopiste on voimakkaasti eteläinen, mikä näkyy havainnoissa selvästi. Pohjoisten kuntien havainnot: 5.6. Lie Lehtovaara (HPö), 5.6. Val Jokela (Veikko Salo ym.) sekä 13.6. Juu Majalampi (PM, JA).

Uusia laulajia löytyi muuta todistettavasti myös saapui jostakin kauempaa vielä kesä—heinäkuun vaihteessa, esimerkiksi 30.6. tuli Rää Haapasalmelle innokas sirsijä, joka jatkoi ilmeisesti parittomana lauluaan pitkälle heinäkuuhun (MH). Toh Kaurilasta löytyi 15.7. mielenkiintoisesti laulava yksilö, jonka säe erikoinen ”tsiivitsiivi...”, mutta oli sävyiltään kuitenkin helposti tunnistettavissa viitasirkaksi (MH, HKo). Heinäkuun puoliväliin asti sirkat tuntuivat olevan vielä hyvin äänessä, mutta sen jälkeen alkoivat myös yöretkeilijät väsyä ja linnut ilmeisesti vaimeta. Kesän viimeinen viitasirkka soi 20.7. Rää Pysysalossa (HE, MH).

Viitakerttunen *Acrocephalus dumetorum* (251)

Kohtalainen esiintyminen. Ensimmäinen

21.5. Joe Nolja 1p (UP). Toukokuun toinen ja samalla viimeinen havainto oli 27.5. Eno Siikavaaran Ä1 (MP). Muutto räjähti siten vasta kesäkuun alussa. Puolitoista viikkoa ja päämassat olivat valloittaneet maakunnan rehevimmät puutarhat ja pusikot: 11.—12.6. välisenä yönä kuului Vär Sääperin ja Niiralan välillä 21 laulajaa (HKi). Vaikka kesän kokonaissumma onkin varsin hyvä, vaikutti Keski-Karjalan alueen parhailla kertusraiteilla olevan tavanomaista vähemmän lurittelijoita, esim. 14.6. Kit Niinikumpu vain Ä4 ja 15.—16.6. Toh Kemie—Ristee—Kirkkoniemi Ä14 (MH). Perinteisten paikkojen vaatimattomat luvut kuitenkin tasoituivat kertusten tasaisemalla tiputtelulla pitkin kyliä sekä muuttokauden jatkumisella aina heinäkuun puolelle asti. Esiintyminen oli myös levinnyt harvinaisen hyvin aina Lieksan perukoita myöten, vaikka maakunnan pohjoisreunalla kulkeekin lajin melko selvä pohjoinen levinneisyysraja.

Luhtakerttunen *A. palustris* (37)

Hyvä esiintyminen. Ensimmäiset lauluturit tulivat kesäkuun ensimmäisinä päivinä: 1.6. Rää Meteli Ä1 (MMA) ja 2.6. Jouhtenuslampi Ä1 ja Rasivaara Ä1 (MH). Koska lajin reviiiri on yhtä pieni kuin viitakerttusella, laulava koiras voi varata itselleen minkä puskan tahansa miljoonasta eri vaihtoehdosta. Lisäksi Pohjois-Karjala on

luhtakerttusen esiintymisalueen pohjoisreunaa, joten lintuja on yleensä yksittäin harvassa. Selvää jatkuvuutta vuosien välillä on vaikea nähdä kulloistenkin laulu-paikkojen suhteen. Tänä vuonna useammassa paikassa kuitenkin lauloi kaksi tai jopa kolme lintua. Useamman linnun tihentymät olivat: 13.6. Rää Meteli Ä3 (MH, TN), 15.—30.6. Kon Kulho Ä2 (PM, RR ym.), 15.6. Rää Kiesvaara Ä2, 16.6. Kit Kiiteenlahti Ä2 (MH, TN). Uusia laulajia saapui yllättävän myöhään, vielä kesä—heinäkuun vaihteessa, esim. 30.6. Rää Haapasalmelle tupsahti jostain innokas laulaja, joka ei varmasti ollut aiemmin paikalla (MH). Laulukausi jatkuikin reilusti heinäkuun yhä pimeneviin öihin, viimeinen 16.7. Vär Sikkerivaara Ä1 (MH, HKo).

Rytikerttunen *A. scirpaceus* (15)

Ennätyksellisen paljon havaintoja. Ensimmäinen kohtalaisen aikaisin: 24.5. Rää Savilampi Ä1 (MMA). Kuun lopulla (29. ja 31.5.) lensi Joe Höytiäinen kanavan lintuaseman verkkoon kaksi lintua, mikä kertoo myös jotakin lajin muutosta/saapumisesta maakuntaan (AL, JM). Myös Liperin puoleisessa suiston ruovikossa rengastettiin 2.6. yksi lintu (JMa) – Pyhäselän pohjoispään ruovikot ovatkin lajin pääesiintymisaluetta Pohjois-Karjalassa, mistä löytyi seuraavat reviiirit: 5.6.— Joe Kuhasalon jätevedenpuhdistamo Ä1—2 (AL, MrK, TT),

28.6. Pyh Mulo Ä1 ja Haapalahti Ä1 (MH, TN) sekä 29.6. Joe Höylas Ä1 (HKo). Havainnot muualta: 3.6.—11.6. Out Sysmäjärvi, Lahdenjoensuu Ä1—2 (PPa, JR ym.), 21.6. Kit Juurikkajärvi Ä1 (MH), 27.6.—16.7. Kit Päätyeenlahti, perukka, Ä1—2 (UP, KLi ym.), 15.—16.7. Vär Uudenkylänlampi Ä2 (HKo, MH) ja 16.7. Rää Ruokosalmi Ä1 (MH, HKo).

Kiitettävän monella paikalla tavattiin kaksi laulajaa.

Rastaskerttunen

***A. arundinaceus* (4)**

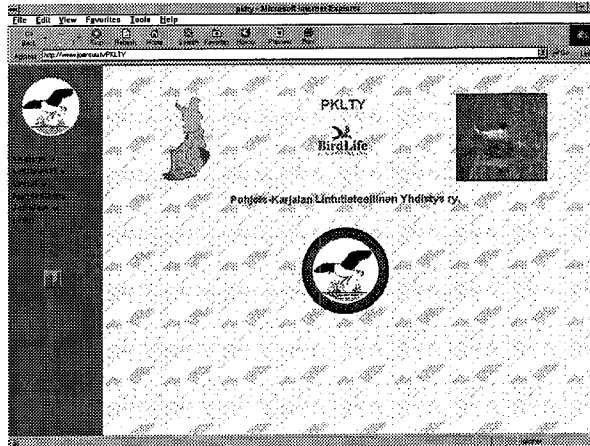
Vähissä ovat rastaskerttusetkin, vaikka lajin laulu on melko hyvin soinnultaan muista linnuista erottuva. Ruokokerttusten mekkalan läpi se ei kuitenkaan kuulu välttämättä 50:ä metriä kauemmas – riippuu siitä onko välillä muita räätisijöitä vai ei. Luultavaa on kuitenkin, että maakunnan parhailla, mutta usein hankalasti kuunneltavilla ruovikkolaidilla on huomattavasti enemmän paitsi ryti—niin myös rastaskerttusia. Kaikki havainnot: 28.5. Joe Höylas Ä1 (MrK, JM), 29.5.— Out Sysmäjärvi, Lappalan ranta, Ä1 (PPa, PS) ja 6.6. Sysmäjärvi, Juurikkalanlahti Ä1 (PS). Ainakin toinen Sysmäjärven linnuista lauleli iloisesti myös 21.6. (VJ). Heinäkuun ainoa havainto perinteisellä paikalla – 3.7. Rää Hautalampi Ä1 (MH).

Taulukko 1. Yölaulajien yhteismäärät 1999 Pohjois-Karjalassa.

Kuntalyhenteet tulevat kunnan nimen kolmesta ensimmäisestä kirjaimesta, lajinimilyhenteet tulevat tieteellisen nimen suvun ja lajinimen kolmesta ensimmäisestä kirjaimesta. Poikkeuksena *Acr.ris* = luhtakerttunen. Yhteismäärien vieressä suluisissa edellisvuoden (1998) yhteismäärät vertailun vuoksi.

	Bot ste	Pör por	Gal chl	Ral aqu	Cot cot	Cre cre	Lus lus	Loc nae	Loc flu	Acr dum	Acr ris	Acr sci	Acr aru
Kes	1	-	-	-	-	25	-	-	-	-	-	-	-
Kit	3	22	1	2	3	142	10	20	8	70	8	3	-
Rää	4	28	-	-	-	65	-	10	10	30	8	2	1
Toh	1	5	1	-	2	70	3	12	5	40	3	-	-
Vär	2	8	-	-	-	60	5	12	3	30	3	2	-
Kii	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-
Ilo	-	-	-	-	-	7	1	-	1	2	1	-	-
Eno	-	1	-	-	-	6	-	1	2	1	-	-	-
Lie	-	4	-	-	-	40	2	7	1	15	-	-	-
Kon	-	5	1	-	3	35	3	11	6	17	7	-	-
Joe	2	10	1	1	3	20	14	8	1	21	2	3	1
Pyh	2	6	-	-	1	22	2	2	-	9	3	2	-
Lip	5	32	-	2	-	100	2	7	3	11	-	1	-
Out	3	15	-	1	-	40	-	3	-	-	-	2	2
Pol	3	2	-	-	-	30	-	3	1	-	-	-	-
Juu	-	4	-	-	-	30	1	4	1	1	2	-	-
Nur	-	1	-	-	-	5	2	1	-	3	-	-	-
Val	-	-	-	-	-	2	-	1	1	-	-	-	-
Yht	26 (32)	143 (28)	4 (1)	5 (2)	12 (3)	700 (70)	45 (80)	102 (93)	43 (19)	251 (318)	37 (29)	15 (5)	4 (3)

PKLTY:n WWW-sivut avattu!

Pohjois-Karjalan Lintutieteellinen Yhdistys (PKLTY) on avannut WWW-sivut osoitteessa:

<http://www.joensuu.fi/pkltly>

Sivuilta löytyvät yhdistyksen yhteystiedot, Höytiäisen kanavan lintuaseman esittely, lintupaikkojen ja -tornien ajo-ohjeet, tiedot tavatuista harvinaisuuksista, fenologiasta ym, kuin myös aihepiireittäinen luettelo yhdistyksen lehdessä ilmestyneistä artikkeleista, yhdistyksen kirjaston sisältö ym. ym. Sivut on toteuttanut yhdistyksen jäsen Minna Pesonen Kiteeltä.

Sivuilla ei ylläpidetä (ainakaan tässä vaiheessa) tuoreita tietoja lintutilanteesta. Pohjois-Karjalan lintutilanteesta saa reaaliaikaisen tiedon alueellisesta lintuverkosta (PK-lintulista) ja viikottain päivitetyn tilanteen BirdLife Suomen koko maan kattavista lintutilannekatsauksista (<http://www.birdlife.fi>).

STORAENSO

Luonnollisesti

www.storaenso.com/metsa **Stora Enso Metsä**

Siipirikon katsauksissa käytettäviä lyhenteitä

♂ = koiras, ♀ = naaras, ♀-puk. = naaraspuikinen, m = muuttava, p = paikallinen/lepäilijä, kiert = kiertelijä, r = rengastettu, yöm = yömuutolla kuultu (esim. *Tur iii* 500 yöm = 500 ä (ääntä), mutta *Cla hye* 50 yöm = 50 a (parvea) (tarkemmin ks. SR4/98 s. 10)), a = parvi (5a = viisi parvea, a5 = viiden parvi), yks. = yksilöä, juv = nuori, subad = esiaikainen, ad = vanha, jp = juhlapuikinen, tp = talvipuikinen, va = vaalean värimuodon lintu, tu = tumman värimuodon lintu, sp = laji, ^{1kv} jne. = ikä kalenterivuosissa (^{1kv} = samana vuonna syntynyt, ^{2kv} = edellisenä vuotena syntynyt eli 1-vuotias jne.), ä = ääntelevä, Ä = laulava tai soldinääntelevä (1Ä = myös nähty, Ä1 = vain kuultu), IP = määrittämätön iso petolintu, PP = määrittämätön pieni petolintu, P = määrittämätön petolintu, VL = määrittämätön sorsalintu, IK = määrittämätön iso kahlaaja, KK = määrittämätön keskikokoinen kahlaaja, PK = määrittämätön pieni kahlaaja.

Eno = Eno	Ilo = Ilomantsi	Joe = Joensuu	Juu = Juuka	Kes = Kesälahti	Kii = Kiihtelysvaara
Kit = Kitee	Kon = Kontiolahti	Lie = Lieksa	Lip = Liperi	Nur = Nurmes	Out = Outokumpu
Pol = Polvijärvi	Pyh = Pyhäselkä	Rää = Rääkkylä	Toh = Tohmajärvi	Tuu = Tuupovaara	Val = Valtimo
Vär = Värsilä					

nimilyhenteet:

AH = Antti Hämäläinen	HR = Hannu Räsänen	KJ = Kari Jaskanen	PP = Petri Palviainen
AJ = Aimo Jukkara	IN = Ismo Nousiainen	KK = Kimmo Koskela	PPa = Pekka Parvinen
AK = Ari Kokkonen	IP = Ilkka Porali	KLa = Kalle Larsson	PSa = Piri Saramäki
AKa = Ali Karhu	IU = Ilari Uotila	KLe = Kalervo Leppänen	PS = Pekka Stén
AL = Ari Latja	JA = Jorma Auvinen	KLi = Kari Lindblom	PT = Pertti Tolvanen
AM = Antti Marjokorpi	JaV = Jani Varis	KLv = Kalle Leivo	PZ = Pentti Zetterberg
AN = Ari Nevalainen	JH = Jukka Heikkinen	KN = Kimmo Martiskainen	RJ = Risto Juvaste
ANy = Arvi Nygren	JHa = Jari Halonen	KM = Kimmo Nevalainen	RL = Reima Louhelainen
AO = Arvo Ohtonen	JHv = Jouni Hyvärinen	KNu = Keijo Nuutinen	RLP = Riitta-Liisa Pankkakoski
AP = Ari Parviainen	JHy = Juhani Hyttinen	KR = Kauko Rouhiainen	RR = Raija Ronkainen
AS = Andreas Siivonen	JJ = Juha Juutinen	KV = Kari Varonen	RT = Risto Tiilikainen
AsP = Asko Paananen	JK = Jouni Koskela	LL = Lasse Lax	SH = Suvi Hämäläinen
AT = Ari Tanskanen	JKo = Jari Kontiokorpi	LV = Lassi Vänskä	SK = Sami Korhonen
AuP = Auli Patjas	JL = Jouni Lehtoranta	Mel = Melchert Meijer zu Schlochtern	SL = Seppo Leppänen
AV = Antti Vänskä	JLe = Jani Lemmetyinen	MH = Markku Halonen	ST = Sanna Tikka
EK = Eero Korkee	JM = Juha Miettinen	MHu = Markku Huttunen	TA = Terhi Armanto
EL = Esko Lappi	JMa = Jukka Matero	MK = Matti Kapanen	TE = Tuomo Eronen
EV = Esko Veijalainen	JMe = Jouni Mertanen	MKe = Matti Ketola	THv = Tuula Hyvärinen
HaP = Hannu Pietarinen	JMr = Juhani Mauranen	ML = Mauri Leivo	TI = Tuomas Immonen
HE = Hannu Eskonen	JO = Juha Ovaskainen	MMa = Mauri Marienberg	TK = Timo Karkiaainen
HH = Hannu Huuskonen	JP = Jouni Pursiainen	MP = Matti Piironen	TMa = Tuija Marienberg
HHö = Harri Hölttä	JR = Jouko Räsänen	MPE = Minna Pesonen	TN = Toni Nevalainen
HKi = Hannu Kivivuori	JRi = Jorma Riikonen	MR = Matti Riikonen	TLe = Timo Leitoma
HKn = Harri Kontturi	JRu = Jarkko Ruttila	MrK = Marko Knuuttilla	TP = Tuomas Perkkiö
HKo = Harri Kontkanen	JRy = Juhani Ryyänen	MS = Mika Sipura	TT = Tuomo Toivanen
HKr = Harri Kirjavainen	JS = Jarmo Sormunen	MT = Markku Toivanen	TZ = Teija Zetterberg
HKä = Harri Kämäräinen	JSa = Johanna Saarenmäki	MV = Marko Visala	UP = Urho Paakkunainen
HL = Hannu Lehtoranta	JSu = Juha Suomalainen	OG = Olli Günther	VH = Veli Hassinen
HLa = Harri Lappalainen	JT = Jouko Tiussa	PF = Philippe Fayt	VJ = Vesa Jouhki
HLv = Heljä Leivo	JuA = Jussi Aho	PH = Petri Hottola	VK = Veikko Korhonen
HM = Heino Mertanen	JuH = Juha Hartikainen	PI = Petri Ihalempiä	VM = Veikko Makkonen
HPi = Hannu Piironen	JV = Juha Valtanen	PL = Paavo Liimatta	VMa = Vieno Marienberg
HPä = Harto Päivinen	JVe = Jari Vesterinen	PM = Pertti Mähönen	VMS = Veli-Matti Sorvari
HPö = Heikki Pönkkä	KA = Kari Antikainen	PMa = Petri Martikainen	